

Betænkning afgivet af Erhvervsudvalget den 22. maj 2008

Betænkning

over

Forslag til lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (revisorloven)

[af økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 14 ændringsforslag til lovforslaget. Økonomi- og erhvervsministeren har stillet ændringsforslag nr. 1-7 og 10-14. Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 8 og 9.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 27. marts 2008 og var til 1. behandling den 17. april 2008. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Erhvervsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og økonomi- og erhvervsministeren sendte den 16. januar 2008 dette udkast til udvalget, jf. alm. del – bilag 61. Den 27. marts 2008 sendte økonomi- og erhvervsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

Dansk Industri,
Finansrådet,
Foreningen Registrerede Revisorer,
Foreningen af Statsautoriserede Revisorer,
Poul-Erik Haagensen, Hjørring, og
InvesteringsForeningsRådet.

Økonomi- og erhvervsministeren har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser til udvalget.

Deputationer

Endvidere har Foreningen Registrerede Revisorer og Foreningen af Statsautoriserede Revisorer mundtligt over for udvalget redegjort for deres holdning til lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 47 spørgsmål til økonomi- og erhvervsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. Udvalgets spørgsmål til økonomi- og erhvervsministeren og dennes svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af DF og EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de under nr. 1-7 og 10-14 stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod de under nr. 8 og 9 stillede ændringsforslag.

Venstres, Socialdemokratiets og Konservativt Folkepartis medlemmer af udvalget udtaler, at lovforslagets § 31, stk.1, kræver, at alle medlemmer af revisionsudvalget skal være medlemmer af bestyrelsen i det børsnoterede selskab. Baggrunden herfor er, at de forhold, som revisionsudvalget bl.a. skal beskæftige sig med – overvågning af regnskabsaflæggelsen og revisionen, herunder revisors uafhængighed – alle er typiske bestyrelsesopgaver, som det i henhold til selskabslovgivningen er en del af bestyrelsens pligt og ansvar at tage hånd om. Venstre, Socialdemokratiet og Det Konservative Folkeparti finder, at der af fleksibilitetshensyn kan være grund til at se på muligheden for, at medlemmer af revisionsudvalget kan vælges direkte på generalforsamlingen. Der er imidlertid behov for en nærmere selskabsretlig vurdering heraf, herunder en afklaring af ansvarsforholdene for bestyrelsen og generalforsamlingsvalgte medlemmer af revisionsudvalgene. Økonomi- og erhvervsministeren har anmodet Udvalget til modernisering af selskabsretten om at vurdere dette spørgsmål nærmere i forbindelse med den kommende nye selskabslovgivning.

Et *mindretal* i udvalget (DF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* i udvalget (EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de under nr. 1-13 stillede ændringsforslag. Mindretallet vil stemme imod det under nr. 14 stillede ændringsforslag.

Ny Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *økonomi- og erhvervsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 1

1) I *stk. 3* ændres »§ 16, stk. 2,« til: »§ 16, stk. 3,«.

[Rettelse af henvisning]

Til § 4

2) I *stk. 2* udgår *2. pkt.*

[Fjernelse af muligheden for at fastsætte differentieret efteruddannelse]

Til § 5

3) Efter stk. 2 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 3. Betegnelsen »godkendt revisor« eller sammensætninger hermed må kun benyttes af en person, der er godkendt som revisor efter § 3 og § 10, stk. 1.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

[Beskyttelse af titlen »godkendt revisor«]

4) I *stk. 4*, der bliver *stk. 5*, ændres »§ 6, stk. 1.« til: »§ 6, stk. 2.«

[Rettelse af henvisning]

Til § 6

5) *Stk. 2* affattes således:

»Stk. 2. En revisor, der har deponeret sin godkendelse i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, må ikke i forretningsforhold betegne sig som »statsautoriseret revisor«, »registreret revisor« eller »godkendt revisor«. Sammensætninger eller forkortelser af disse betegnelser må ikke benyttes.«

[Forbud mod brug af betegnelsen »godkendt revisor« ved deponering]

Til § 13

6) Efter stk. 2 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 01. Betegnelsen »godkendt revisionsvirksomhed« eller sammensætninger hermed må kun benyttes af en revisionsvirksomhed, der er godkendt efter stk. 1.«

[Beskyttelse af titlen »godkendt revisionsvirksomhed«]

Til § 14

7) I *stk. 3* ændres »»statsautoriseret revisionsvirksomhed« eller »registreret revisionsvirksomhed«, jf. § 13, stk. 3,« til: »»godkendt revisionsvirksomhed«, jf. § 13, stk. 01, eller »statsautoriseret revisionsvirksomhed« eller »registreret revisionsvirksomhed«, jf. § 13, stk. 3, eller«.

[Konsekvens af ændringsforslag nr. 6]

Af et *mindretal* (DF), tiltrådt af et *mindretal* (EL):

Til § 31

8) *Stk. 1, 2. pkt.*, affattes således:

»Revisionsudvalget skal bestå af bestyrelsesmedlemmer, der ikke samtidig indgår i virksomhedens direktion, eller af medlemmer valgt på virksomhedens generalforsamling.«

[Mulighed for, at eksterne medlemmer kan indvælges i revisionsudvalget]

Til § 39

9) I *stk. 1* ændres »uden retskendelse« til: »efter indhentet retskendelse«.

[Krav om, at undersøgelser kun kan foretages med indhentet retskendelse]

Af *økonomi- og erhvervsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 48

10) Stk. 1 affattes således:

»Erhvervs- og Selskabsstyrelsens ansatte er under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e forpligtet til at hemmeligholde fortrolige oplysninger, som de får kendskab til gennem tilsynsvirksomheden. Tavshedspligten omfatter desuden personer, der udfører serviceopgaver for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, eksperter, der handler på Erhvervs- og Selskabsstyrelsens vegne, og personer, der ledsager Erhvervs- og Selskabsstyrelsen ved gennemførelse af en undersøgelse, jf. § 39, stk. 4.«

[Myndigheder omfattet af tavshedspligten]

Til § 52

11) I stk. 2 og 4 indsættes efter »indbringelse« ordene: »af afgørelsen«.

[Klargøring af teksten]

Til § 54

12) I stk. 1 ændres »§ 31, stk. 1, 3 og 6,« til: »§ 31, stk. 1, 3, 4 og 6,«.

[Præcisering af straffebestemmelsens område]

Til § 58

13) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer:

»**01.** I § 84, stk. 2, der bliver stk. 3, ændres »jf. stk. 1,« til: »jf. stk. 2,«.«

[Rettelse af henvisning]

Af *økonomi- og erhvervsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL):

Ny paragraf

14) Efter § 62 indsættes som ny paragraf:

»§ **01.** I årsregnskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 647 af 15. juni 2006, som ændret ved § 5 i lov nr. 108 af 7. februar 2007, foretages følgende ændring:

1. § 135 a, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Ved revision af årsrapporter, som skal udarbejdes efter reglerne for regnskabsklasse D, skal mindst én revisor være statsautoriseret revisor.««

[Ophævelse af kravet om, at statsautoriserede revisorer, der reviderer virksomheder i regnskabsklasse D, skal drive eller være ansat i en statsautoriseret revisionsvirksomhed]

Bemærkninger

Til nr. 1

Der er alene tale om rettelse af en henvisning.

Til nr. 2

Lovforslaget indeholder en bestemmelse, hvorefter alle godkendte revisorer skal deltage i obligatorisk efteruddannelse. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fastsætter i bekendtgørelse de nærmere regler om efteruddannelsen og kontrollen hermed. Der er herunder mulighed for at differentiere kravene til efteruddannelse, så der stilles højere krav til de revisorer, der beskæftiger sig med revision af virksomheder af interesse for offentligheden, det vil f.eks. sige børsnoterede og finansielle virksomheder og andre meget store virksomheder.

Det er fra flere sider blevet fremført, at muligheden for at differentiere kravene til efteruddannelse risikerer at føre til en opdeling af revisorer i A- og B-revisorer. Dette har ikke været hensigten, og for at imødegå risikoen for en sådan opdeling foreslås det at lade muligheden for at differentiere kravene til efteruddannelse udgå af lovforslaget.

De krav, der stilles til efteruddannelse, vil efter ændringsforslaget gælde for alle revisorer. Det sikres herved, at alle revisorer skal vedligeholde deres teoretiske viden, faglige kvalifikationer og viden om kravene til offentlighedens tillidsrepræsentant på et ensartet højt niveau.

Til nr. 3

Betegnelsen »godkendt revisor« er en overordnet betegnelse for alle revisorer, der kan udføre opgaver efter revisorloven. Godkendte revisorer skal være optaget i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens offentlige register over godkendte revisorer. Det er derfor vigtigt, at personer, der ikke er optaget i styrelsens register over godkendte revisorer, ikke kan vildlede forbrugeren ved at kalde sig godkendt revisor.

Med den foreslåede bestemmelse vil betegnelsen »godkendt revisor« således være forbeholdt personer, der er optaget i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens register.

Godkendt som revisor kan man blive i medfør af bestemmelserne i § 3 (godkendelse som statsautoriseret eller registreret revisor) og efter § 10 (godkendt på baggrund af en udenlandsk uddannelse til at foretage revisionsopgaver i Danmark som statsautoriseret revisor eller registreret revisor).

Til nr. 4

Der er alene tale om rettelse af en henvisning.

Til nr. 5

Der er tale om en konsekvensændring af ændringen i nr. 3, hvorefter også betegnelsen »godkendt revisor« beskyttes.

Til nr. 6

Som det er tilfældet med betegnelsen »godkendt revisor«, er også betegnelsen »godkendt revisionsvirksomhed« en overordnet betegnelse, der dækker alle revisionsvirksomheder, der er godkendt efter § 13, stk. 1, og som er optaget i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens register over godkendte re-

sionsvirksomheder (Revireg), jf. § 2. Bestemmelsen skal hindre, at virksomheder, der ikke er optaget i Revireg, benytter betegnelsen »godkendt revisionsvirksomhed« eller sammensætninger hermed og derved vil kunne vildlede forbrugerne.

Til nr. 7

Der er tale om en konsekvensændring som følge af den foreslåede ændring i ændringsforslag nr. 6 – indsættelse af et nyt stykke.

Til nr. 8

Ændringsforslaget giver mulighed for, at eksterne medlemmer kan indvælges i revisionsudvalget.

Til nr. 9

Med ændringsforslaget stilles der krav om, at de nævnte undersøgelser kun kan foretages med indhentet retskendelse.

Til nr. 10

Det følger af lovforslagets § 48, stk. 1, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsens ansatte og personale, der udfører serviceopgaver for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen som led i driften, samt eksperter, der handler på Erhvervs- og Selskabsstyrelsens vegne, under ansvar efter straffeloven er forpligtet til at hemmeligholde fortrolige oplysninger, som de får kendskab til gennem tilsynsvirksomheden. Der er tale om en udvidet tavshedspligt.

Ændringen af § 48, stk. 1, indebærer, at også personale fra en udenlandsk kompetent myndighed, der ledsager styrelsen i en undersøgelse i en dansk revisionsvirksomhed, bliver omfattet af tavshedspligtbestemmelsen i forslaget § 48, stk. 1.

Det følger af direktivets artikel 36 og forudsættes af artikel 47, at alle personer, der arbejder eller har arbejdet for kompetente myndigheder, har tavshedspligt.

Til nr. 11

Der er alene tale om en klargøring af teksten.

Til nr. 12

Ved også at strafberegning i stk. 4 opnås parallelitet mellem stk. 1, hvor der oprettes et revisionsudvalg, og stk. 4, hvor den samlede bestyrelse varetager revisionsudvalgets opgaver.

Til nr. 13

Der er alene tale om rettelse af en henvisning.

Til nr. 14

Efter årsregnskabslovens § 135 a, stk. 2, skal i virksomheder, der skal udarbejde årsrapport efter reglerne for regnskabsklasse D, mindst én revisor være statsautoriseret og drive eller være ansat i en statsautoriseret revisionsvirksomhed. Bestemmelsens udgangspunkt er at sikre, at revisionen i danske virksomheder, som har værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked i et EU/EØS-land

(børsnoterede virksomheder) og statslige aktieselskaber til enhver tid sker på det højest mulige faglige og uddannelsesmæssige niveau.

I det fremsatte forslags § 13 sker der i overensstemmelse med EU-retten en liberalisering af ejerbestemmelserne for revisionsvirksomheder, så statsautoriserede revisorer i Danmark fremover vil kunne drive virksomhed sammen med andre godkendte revisorer, herunder også EU-godkendte revisorer i andre EU-lande.

Det betyder, at det er tilstrækkeligt, at den statsautoriserede revisor driver eller har ansættelse i en godkendt revisionsvirksomhed. Betingelserne for at blive en godkendt revisionsvirksomhed fremgår af lovforslagets § 13, stk. 1. Det er herefter bl.a. et krav, at majoriteten af stemmerettighederne indehaves af revisorer eller revisionsvirksomheder, der er godkendt i medfør af 8. direktiv, dvs. statsautoriserede, registrerede eller andre, herunder udenlandske revisorer, der er godkendt i medfør af 8. direktiv.

I overensstemmelse hermed foreslås § 135 a, stk. 2, ændret, så kravet om, at den statsautoriserede revisor skal drive eller være ansat i en statsautoriseret revisionsvirksomhed, udgår. Det vil herefter alene være et krav, at mindst én revisor i de nævnte virksomheder fremover skal være statsautoriseret revisor.

Bestemmelsen gælder ligeledes for personer, som har gennemført en uddannelse i udlandet, der findes at kunne ligestilles med uddannelsen til statsautoriseret revisor, og som på baggrund heraf er godkendt i medfør af forslaget § 10, stk. 1. Sådanne personer vil uanset bestemmelsens ordlyd kunne anvende deres faglige titel i hjemlandet.

Ved at bibeholde kravet om, at det skal være en statsautoriseret revisor, der foretager revisionen, fastholdes bestemmelsens udgangspunkt om, at revisionen i danske børsnoterede virksomheder og statslige aktieselskaber til enhver tid sker på det højest mulige faglige og uddannelsesmæssige niveau.

Hans Christian Schmidt (V) fmd. Jacob Jensen (V) Rikke Hvilshøj (V)

Lars Christian Lilleholt (V) Tina Nedergaard (V) Colette L. Brix (DF) nfmd.

Pia Adelsteen (DF) Mike Legarth (KF) Per Ørum Jørgensen (KF) Orla Hav (S)

Ole Hækkerup (S) Henrik Dam Kristensen (S) Niels Sindal (S) Karsten Hønge (SF)

Flemming Bonne (SF) Morten Helveg Petersen (RV) Frank Aaen (EL)

Ny Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Ny Alliance (NY)	3
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	25	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	17	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2
Enhedslisten (EL)	4		

Oversigt over bilag vedrørende L 120

Bilagsnr.	Titel
1	Høringsvar og høringsnotat, fra økonomi- og erhvervsministeren
2	Henvendelse af 9/4-08 fra Poul-Erik Haagensen, Hjørring
3	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Henvendelse af 16/4-08 fra InvesteringsForeningsRådet
5	Henvendelse af 24/4-08 fra Foreningen af Statsautoriserede Revisorer
6	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
7	Henvendelse af 29/4-08 fra Dansk Industri
8	Henvendelse af 29/4-08 fra Foreningen Registrerede Revisorer
9	Materiale modtaget i forbindelse med Foreningen af Statsautoriserede Revisorerers foretræde for udvalget 6/5-08
10	Henvendelse af 5/5-08 fra Finansrådet
11	1. udkast til betænkning
12	Ændringsforslag fra økonomi- og erhvervsministeren
13	2. udkast til betænkning
14	Ændringsforslag fra økonomi- og erhvervsministeren
15	3. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 120

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om ministerens kommentar til henvendelse af 9/4-08 fra Poul-Erik Haagensen, Hjørring, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om, hvorledes regelsættet i §§ 37-42, der giver Erhvervs- og Selskabsstyrelsen mulighed for at foretage undersøgelser af revisorer/revisionsvirksomheder uden dommerkendelse, vil blive anvendt, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om, i hvilket omfang der – i historisk perspektiv – har været brug for, at man foretog undersøgelser af den i §§ 37-42 nævnte art, samt en vurdering af det fremtidige behov, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om kommentar til henvendelse af 16/4-08 fra InvesteringsForeningsRådet, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om, hvordan kvalitetskontrol af revisionsvirksomhederne adskiller sig fra stikprøvekontroller i andre erhvervsvirksomheder, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå

-
- 6 Spm. om, hvad det er for yderligere oplysninger, som Styrelsen ifølge lovforslagets §§ 37-42 skal have adgang til, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 7 Spm. om, hvorledes det forvaltningsretlige princip om proportionalitet harmonerer med brugen af § 39, når Erhvervs- og Selskabsstyrelsen allerede har adgang til revisionsvirksomhedens arbejdspapirer og andre dokumenter som led i den stikprøvevise kvalitetskontrol, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 8 Spm., om forskellen mellem kvalitetskontrollen og den yderligere adgang til revisionsvirksomhederne i henhold til § 39 ikke alene er, at der i sidstnævnte tilfælde kan deltage udenlandske myndigheder, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 9 Spm., om ministeren ikke finder, at adgang for udenlandske myndigheder til revisionsvirksomhedens fortrolige materiale bør forudsætte en retskendelse, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 10 Spm., om ministeren kan bekræfte, at baggrunden for at foretage en undersøgelse efter § 37 – når der ikke fremsættes begæring derom fra en udenlandsk myndighed – baseres på en »rimelig begrundelse« for, at revisor har overtrådt eller vil overtræde bestemmelserne i revisorloven, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 11 Spm. om, hvorfor ovennævnte to grunde ikke kan anses for »retsstiftende kendsgerninger«, som en dommer kan tage stilling til, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om, hvorfor ministeren ikke anser sanktionerne i revisorloven for så alvorlige, at en undersøgelse af, om revisor har overtrådt dem, skal ske i overensstemmelse med retsplejelovens regler, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm. om, i hvilke andre love under ministerens område der er adgang til at foretage undersøgelser uden retskendelse, hvis baggrunden for undersøgelsen er, at erhvervsvirksomheden mistænkes for at overtræde bestemmelser, der kan medføre en straf, der er så alvorlig, at den kan sidestilles med en straf efter straffeloven, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm. om, hvorledes det forvaltningsretlige princip om proportionalitet sikres overholdt, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om, hvorledes det sikres, at den udenlandske myndighed er underlagt en tavshedspligt, der mindst svarer til bestemmelserne i revisorloven, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 16 Spm. om, hvilke sanktioner der finder anvendelse over for den udenlandske myndighed, i tilfælde af at denne videregiver følsomme oplysninger om revisors kunder og virksomhed, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 17 Spm. om, hvor i lovforslaget de økonomiske konsekvenser for revisionsvirksomhederne fremgår, til økonomi- og erhvervsministeren, og

-
- ministerens svar herpå
- 18 Spm., om ministeren er enig i, at der med forskellige krav til efteruddannelse reelt er tale om opdeling i to kategorier af revisorer i Danmark, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 19 Spm. om, hvordan det bliver signaleret til omverdenen, at en revisor tilhører klasse A eller klasse B, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 20 Spm. om, hvilken betydning ministeren tror, at det har for prisen for at få revideret f.eks. et statsligt aktieselskab, når der bliver færre revisorer, der er godkendt til disse revisioner, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 21 Spm. om, hvordan ministeren sikrer godkendte revisorerers kunder, at de ydelser, de køber, har den nødvendige kvalitet, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 22 Spm. om, hvordan den sparede efteruddannelsesudgift retfærdiggør de tab, erhvervslivets mindre virksomheder og revisors øvrige kunder kan blive påført, hvis de bliver rådgivet af en godkendt revisor, der ikke er tilstrækkeligt efteruddannet, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 23 Spm., om målet om en reduktion af økonomiske byrder er vigtigere end hensynet til de købere af revisors ydelser, som loven har til formål at beskytte, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 24 Spm. om kommentar til henvendelse af 24/4-08 fra Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 25 Spm., om ministeren har overvejet at indføre specielle krav til uddannelse og erfaringer, før et revisionsfirma må revidere børsnoterede selskaber og finansielle selskaber/virksomheder, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 26 Spm., om et revisionsfirma kan opretholde ekspertise i revision af finansielle virksomheder som banker, forsikringselskaber og lign., hvis firmaet kun reviderer én finansiell virksomhed årligt, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 27 Spm. om, i hvilke særlige situationer det er, at ministeren forventer, at tilsynsmyndighederne uden varsel vil gennemføre kontrol af et revisionsfirma, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 28 Spm., om ministeren er enig i, at det er den reviderede virksomhed (det reviderede selskab), der står i første række, hvis tilsynsmyndighederne skal gennemføre uanmeldte raids i forbindelse med mistanke om uregelmæssigheder i et regnskab, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 29 Spm., om Danmark har nogle udestående problemer med EU vedrørende administrativt bøvl, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå

-
- 30 Spm. om kommentar til henvendelse af 29/4-08 fra Dansk Industri, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 31 Spm. om kommentar til henvendelse af 29/4-08 fra Foreningen Registrerede Revisorer, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 32 Spm. om, hvorfor konkurrenceloven og markedsføringsloven adskiller sig fra revisorloven med hensyn til krav om retskendelse i forbindelse med Erhvervs- og Selskabsstyrelsens undersøgelser, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 33 Spm., om ministeren overvejer at sende lovforslaget i en fornyet høring sammen med et notat, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 34 Spm., om personale fra en udenlandsk myndighed kan udleveres og retsforfølges i Danmark, hvis de pågældende tilsidesætter dansk tavshedspligt og/eller persondataloven, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 35 Spm., om det er ministerens vurdering, at det danske tilsyn ikke vil blive betragtet som ligeværdigt og som troværdigt af udenlandske myndigheder, såfremt der indføres et krav om retskendelse i lovforslagets § 39, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 36 Spm., om lovforslagets § 39 kan begrænses til kun at gælde danske revisionsvirksomheder, der reviderer selskaber, som er optaget til notering på udenlandske børser, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 37 Spm., om lovforslagets § 31 kan give virksomheder, der har en historisk baggrund som foreningsejede, og som nu er omdannet til aktieselskaber, problemer, da revisionsudvalget ikke vil kunne besættes med de af bestyrelsens medlemmer, som kommer fra moderfonden, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 38 Spm., om det er korrekt, at lovforslaget kun gengiver nogle af Europa-Kommissionens krav og henstillinger om ledelsens uafhængighed, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 39 Spm., om det er korrekt, at det som hovedregel også efter lovforslaget er den enkelte bestyrelse, der vurderer, hvorvidt et bestemt bestyrelsesmedlem kan anses for uafhængigt eller ej, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 40 Spm. om, hvad det indebærer, at et bestyrelsesmedlem ikke er uafhængigt af en kontrollerende aktionær, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 41 Spm., om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til revisors arbejdsoplysninger i nogle situationer kan være i strid med reglerne om selvinkriminering, jf. den europæiske menneskerettighedskonvention artikel 6, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 42 Spm. om kommentar til materiale modtaget i forbindelse med Foreningen af Statsautoriserede Revisorers foretræde 6/5-08, til økono-

- mi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 43 Spm., om ministeren ikke finder, at de bredt praktiserende revisorer i mindre revisionsvirksomheder har et lige så stort eller større behov for efteruddannelse end de store specialiserede revisionsvirksomheder, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 44 Spm. om kommentar til henvendelse af 5/5-08 fra Finansrådet, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 45 Spm., om EU's revisionsdirektiv stiller krav om, at en undersøgelse efter bestemmelsen i § 39 gennemføres uden retskendelse, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 46 Spm. om, hvorfor undersøgelser efter bestemmelserne i revisorloven skal omfatte en større del af revisors virksomhedsområde end bestemt i EU's revisionsdirektiv, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå
- 47 Spm. om tekniske bistand til ændringsforslag, til økonomi- og erhvervsministeren, og ministerens svar herpå

Udvalgets spørgsmål til økonomi- og erhvervsministeren og dennes svar herpå

Spørgsmålene og svarene er optrykt efter ønske fra udvalget.

Spørgsmål 1:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 9. april 2008 fra Poul-Erik Haagensen, Hjørring, jf. L 120 – bilag 2.

Svar:

Poul-Erik Haagensen kommenterer lovforslagets bestemmelser om efteruddannelse og foreslår, at der aflægges en tilbagevendende prøve f.eks. hvert fjerde år for at sikre, at revisor besidder den fornødne relevante viden inden for sit virkefelt. Efter Poul-Erik Haagensens opfattelse giver en sådan tilbagevendende prøve en større sikkerhed for, at revisor har et tilstrækkeligt fagligt niveau. Hvordan det faglige niveau opnås, er af sekundær betydning for andre end revisoren selv.

Der har ikke tidligere i revisorlovgivningen været fastsat krav om obligatorisk efteruddannelse af revisorerne. Det har alene været op til brugerne af revisors ydelser at vurdere, om de har fundet den enkelte revisor tilstrækkelig faglig kompetent til en konkret opgave.

De to revisorforeninger FSR og FRR har imidlertid igennem nogle år haft et krav om obligatorisk efteruddannelse for deres medlemmer. Størstedelen af de statsautoriserede og registrerede revisorer har derfor de facto været underlagt et krav om efteruddannelse i kraft af deres medlemskab af revisorforeningerne.

Det nye 8. direktiv stiller nu direkte krav om, at medlemsstaterne skal sikre, at revisorer deltager i passende efteruddannelsesprogrammer, så de kan bevare deres teoretiske viden, faglige kvalifikationer og værdier på et tilstrækkeligt højt niveau. Manglende opfyldelse heraf skal medføre passende sanktioner, herunder fratagelse af godkendelsen.

Revisorkommissionen har i sin betænkning 1478/2006 behandlet spørgsmålet om obligatorisk efteruddannelse og har anbefalet, at man ved tilrettelæggelsen af efteruddannelsen tager udgangspunkt i revisorforeningernes krav til efteruddannelse. Det skal i den forbindelse bemærkes, at de to foreningers retningslinier er udformet på baggrund af den internationale revisororganisation IFAC's krav til medlemsorganisationerne.

Hverken internationalt eller nationalt har der været stillet krav om aflæggelse af periodiske prøver. Dette vil heller ikke opfylde kravet om passende efteruddannelsesprogrammer, således som det følger af 8. direktiv eller, hvad der i øvrigt er gældende på andre tilsvarende områder, hvor der er indført krav om obligatorisk efteruddannelse, f.eks. advokatbranchen.

Den efteruddannelse, som direktivet stiller krav om for godkendte revisorer imødekommes således ved lovforslagets krav om obligatorisk efteruddannelse.

Spørgsmål 2:

Ministeren bedes redegøre for, hvorledes regelsættet i §§ 37-42, der giver Erhvervs- og Selskabsstyrelsen mulighed for at foretage undersøgelser af revisorer/revisionsvirksomheder uden dommerkendelse, vil blive anvendt.

Svar:

Efter forslaget § 37 kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen iværksætte en undersøgelse, hvis styrelsen vurderer, at der er risiko for, at en revisor eller revisionsvirksomhed har overtrådt eller vil overtræde revisorlovgivningen.

Hvis der er indikation af, at revisorlovgivningen er eller vil blive overtrådt, kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen således straks iværksætte en undersøgelse for at konstatere, korrigere eller forhindre overtrædelser i konkrete sager.

Undersøgelserne forventes især at omfatte lovpligtige revisioner, hvor der kan rejses eller er rejst tvivl om kvaliteten af den udførte revision. Det kan f.eks. være i situationer, hvor der i forbindelse med den regnskabskontrol af børsnoterede selskaber, som udføres af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen eller Finanstilsynet som sekretariat for Fondsrådet, konstateres, at der kan rejses tvivl om revisionens tilstrækkelighed.

En undersøgelse kan også iværksættes på baggrund af Erhvervs- og Selskabsstyrelsens og Finanstilsynets almindelige regnskabskontrol, eller som følge af udefra kommende hændelser eller informationer, der gør styrelsen opmærksom på en situation, der nødvendiggør en undersøgelse. Der kan f.eks. i medierne være blevet sat fokus på omstændigheder hos en revisor eller revisionsvirksomhed, der indikerer en overtrædelse af revisorlovgivningen.

Det, der karakteriserer undersøgelser, er, at de udføres på ad hoc basis på grundlag af en begivenhed, et problem eller en anden indikation af, at revisorlovgivningen er eller vil blive overtrådt. Der er således tale om en undersøgelse af en konkret sag/begivenhed, og ikke en generel undersøgelse af hele revisorvirksomheden.

Adgangen til effektive undersøgelser må imidlertid ikke hindres ved, at revisor blot nægter at udlevere det ønskede materiale. Styrelsen kan derfor om nødvendigt skaffe sig adgang til revisionsvirksomheden for at kunne gøre sig bekendt med materialet.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelserne, at undersøgelserne skal foretages i overensstemmelse med reglerne i retssikkerhedsloven. Det betyder bl.a., at princippet om proportionalitet finder anvendelse. En undersøgelse i revisionsvirksomheden vil kun blive benyttet, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er mulige. Det skal desuden understreges, at hvis der under en undersøgelse opstår konkret mistanke om, at der er tale om et strafbart forhold, skal sagen overdrages til politiet. Dette betyder, at retsplejelovens regler finder anvendelse, herunder at der skal indhentes retskendelse, hvis der ikke gives samtykke.

Spørgsmål 3:

Ministeren bedes give en vurdering af, i hvilket omfang der – i historisk perspektiv – har været brug for, at man foretog undersøgelser af den i §§ 37-42 nævnte art samt en vurdering af det fremtidige behov.

Svar:

Adgangen til at gennemføre undersøgelser er en implementering af bestemmelser i det nye 8. direktiv om lovpligtig revision. Direktivet foreskriver, at medlemsstaterne skal have effektive undersøgelses- og sanktionssystemer, og at det offentlige tilsyn skal have adgang til at gennemføre undersøgelser og ret til at træffe de nødvendige foranstaltninger.

Det fremtidige behov for undersøgelser vil blandt andet basere sig på Erhvervs- og Selskabsstyrelsens og Finanstilsynets regnskabskontrol af børsnoterede selskaber.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har i forbindelse med lovens udarbejdelse haft kontakt til bl.a. det norske Kredittilsynet, der fører tilsyn med revisorerne i Norge, og det tyske revisortilsyn. På baggrund af erfaringerne med undersøgelser i disse to lande, har styrelsen skønmæssigt estimeret det forventede antal årlige undersøgelser til et niveau på 70-80 sager.

Spørgsmål 4:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 16. april 2008 fra InvesteringsForeningsRådet, Jf. L 120 – bilag 4.

Svar:

Finanstilsynet har oplyst følgende, hvortil jeg kan henholde mig:

Finanstilsynet har gennemgået 8. direktivs undtagelsesmuligheder for investeringsinstitutter og anvendt disse i videst muligt omfang.

8. direktiv giver i artikel 41, stk. 6, litra b direkte mulighed for at undtage investeringsforeninger. Derudover giver direktivet mulighed for at undtage investeringsinstitutter, der er omfattet af tilsvarende sikkerhedskrav som investeringsforeninger. Specialforeninger er som følge heraf ligeledes undtaget, da de vurderes at være omfattet af tilsvarende sikkerhedskrav.

Det er Finanstilsynets vurdering, at der ikke er hjemmel til at undtage øvrige investeringsinstitutter, da disse ikke er omfattet af tilsvarende sikkerhedskrav, jf. artikel 41, stk. 6, litra b, samt præambel nr. 25 til 8. direktiv.

Hedgeforeninger er ikke omfattet af risikospredningsreglerne, dermed er de ikke omfattet af tilsvarende sikkerhedskrav og kan ikke benytte undtagelsen i direktivet. Andre kollektive investeringsordninger er ikke omfattet af hverken risikospredningsreglerne eller investeringsgrænserne, og er i øvrigt ikke underlagt tilsyn af Finanstilsynet, dermed er de ikke omfattet af tilsvarende sikkerhedskrav og kan ikke benytte undtagelsen i direktivet.

InvesteringsForeningsRådet's forslag om at udvide hjemlen i lovforslagets § 31, stk. 8, således at ministeren får mulighed for at udstede regler for, hvornår virksomheder under tilsyn kan fritages fra at etablere revisionsudvalg, vurderes ikke at være en mulig løsning, idet lovforslaget er udarbejdet således, at direktivets undtagelsesmuligheder anvendes i videst muligt omfang. Der kan derfor, inden for direktivets rammer, ikke lempes mere vedrørende investeringsinstitutterne, end hvad der allerede er lempet i lovforslaget.

InvesteringsForeningsRådet's forslag om at indføre en dispensationsadgang, med mulighed for at give dispensation til investeringsinstitutter, der selv vælger at have tilsvarende sikkerhedskrav via deres vedtægter, anses ikke at være en hensigtsmæssig løsning.

Dette begrundes med, at hedgeforeninger, der vælger via vedtægterne at være underlagt tilsvarende sikkerhedskrav, i realiteten ikke længere vil være hedgeforeninger, da foreningerne herved vil være afskåret fra at følge hedgeinvesteringsstrategier. Det der karakteriserer hedgeforeningerne er netop muligheden for at følge hedgestrategier. Det vil derfor være oplagt, at de pågældende hedgeforeninger i stedet lod sig omdanne til investeringsforeninger eller specialforeninger.

Andre kollektive ordninger kan ikke via vedtægterne vælge at være underlagt tilsvarende sikkerhedskrav. De kan vælge via vedtægterne at være underlagt investeringsreglerne og risikospredningsreglerne, men de kan ikke vælge at være omfattet af tilsyn af Finanstilsynet. Andre kollektive ordninger må derfor lade sig omdanne til investeringsforeninger eller specialforeninger, hvis de vil omfattes af undtagelsen fra at etablere revisionsudvalg.

Spørgsmål 5:

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan ifølge lovforslagets § 32 indhente oplysninger og få udleveret arbejdsrapporter og andre dokumenter fra revisor og revisionsvirksomheden i forbindelse med udøvelse af bl.a. kvalitetskontrollen. Konsekvenserne ved at nægte at undergive sig reglerne om kvalitetskontrol er alvorlige. Det fremgår af lovforslagets § 8, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i så tilfælde kan fratage en revisor godkendelsen.

Ministeren bedes oplyse, hvordan denne kvalitetskontrol af revisionsvirksomhederne adskiller sig fra stikprøvekontroller i andre erhvervsvirksomheder.

Svar:

Jeg kan oplyse, at den enkelte revisionsvirksomhed skal kvalitetskontrolleres mindst hvert 3. eller 6. år, alt efter hvilken type kunder revisionsvirksomheden reviderer. Kvalitetskontrollen af revisionsvirksomhederne er således en tilbagevendende løbende kontrol af revisionsvirksomhederne, og ikke en stikprøvekontrol.

Det følger af lovforslagets § 8, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan fratage en revisor godkendelsen, såfremt revisor nægter at underkaste sig reglerne om kvalitetskontrol. Det skal bemærkes, at dette er en videreførelse af den gældende lovs § 6, stk. 1, nr. 2.

En stikprøvekontrol er derimod karakteriseret ved, at der sker en *tilfældig* udvælgelse af en eller flere sager. Dette sker eksempelvis i forbindelse med modtagelsen i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen af de årsrapporter, der aflægges efter årsregnskabsloven. I forbindelse med modtagelsen af årsrapporterne, udtages der tilfældigt en række sager til en gennemgang af, hvorvidt de opfylder de krav, der følger af årsregnskabsloven.

Der sker en lignende stikprøvekontrol i Finanstilsynets regi. Finanstilsynet modtager årsrapporter for forsikringsselskaber, investeringsforeninger, pengeinstitutter, m.fl., og der foretages i forbindelse med modtagelsen heraf en stikprøvevis gennemgang af årsrapporterne med henblik på at kontrollere, hvorvidt årsrapporterne opfylder de krav, der følger af den gældende finansielle lovgivning.

Det skal endvidere bemærkes, at Finanstilsynet i henhold til den finansielle lovgivning kan inddrage en tilladelse, såfremt den finansielle virksomhed har gjort sig skyldig i grove eller gentagne overtrædelser af f.eks. lov om finansiell virksomhed.

Spørgsmål 6:

Ministeren bedes oplyse, hvad det er for yderligere oplysninger, som Styrelsen ifølge lovforslagets §§ 37-42 skal have adgang til, idet det skal bemærkes, at den regelmæssige stikprøvekontrol (kvalitetskontrollen) giver Styrelsen adgang til de arbejdsrapporter og andre dokumenter, der er nødvendige for at kontrollere kvaliteten af revisors arbejde.

Svar:

Revisortilsynet forestår den periodiske tilbagevendende kvalitetskontrol, som blandt andet kontrollerer, om revisionsvirksomhedens kvalitetsstyringssystem er tilstrækkeligt, ligesom tilsynet foretager en vurdering af udvalgte erklæringsopgaver. Kvalitetskontrollen planlægges for et år ad gangen med udtagelse af en kvote af revisionsvirksomheder, og kvalitetskontrollen af det enkelte revisionsfirma udføres med op til 6 års mellemrum.

I modsætning hertil giver undersøgelsesinstituttet styrelsen adgang til ad hoc at undersøge, hvorvidt revisor eller revisionsvirksomheden har eller vil overtræde revisorlovgivningen, når der foreligger konkrete indikationer herfor.

Der er således tale om to vidt forskellige organer med to principielt helt forskellige formål. I modsætning til kvalitetskontrollen er undersøgelser målrettet en hurtig og aktuel indsats, der retter sig mod konkrete forhold i revisionsvirksomheden med henblik på at konstatere, korrigere eller forhindre en overtrædelse af revisorlovgivningen. Der er således hverken metodisk eller tidsmæssig sammenhæng mellem Revisortilsynets kvalitetskontroller og den undersøgelsesbeføjelse, lovforslaget tillægger Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

I øvrigt henvises til svaret på spørgsmål 8.

Spørgsmål 7:

Vil ministeren oplyse, hvorledes det forvaltningsretlige princip om proportionalitet harmonerer med brugen af § 39, når Erhvervs- og Selskabsstyrelsen allerede har adgang til revisionsvirksomhedens arbejds papirer og andre dokumenter som led i den stikprøvevise kvalitetskontrol?

Svar:

Som nævnt i min besvarelse af spørgsmål 6 er der hverken metodisk eller tidsmæssig sammenhæng mellem Revisortilsynets kvalitetskontroller og den undersøgelsesbeføjelse, lovforslaget tillægger Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Det forvaltningsretlige princip om proportionalitet medfører, at den offentlige myndighed skal vælge den mindst indgribende foranstaltning, og at et indgreb overfor en borger skal stå i rimeligt forhold til målet. Retssikkerhedslovens § 2 lovfæster det forvaltningsmæssige princip om proportionalitet, ligesom loven opstiller en række processuelle regler, som den offentlige myndighed skal følge – f.eks. i forbindelse med en undersøgelse efter lovforslaget.

Det er afgørende for at kunne konstatere, korrigere og forhindre overtrædelser af revisorlovgivningen i en revisionsvirksomhed, at styrelsen får adgang til de alle de nødvendige oplysninger. Retssikkerhedsloven anfører bl.a., at myndigheden skal underrette parten om den iværksatte undersøgelse samt det forestående besøg. Det skal bemærkes, at størstedelen af undersøgelserne og tilvejebringelsen af de relevante oplysninger, forventes at blive gennemført via en dialog mellem Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og den konkrete revisionsvirksomhed, uden at der således er behov for at foretage en undersøgelse ude hos virksomheden. Brugen af undersøgelser efter § 39 vil derfor være i fuld overensstemmelse med det forvaltningsmæssige princip om proportionalitet.

Spørgsmål 8:

Er forskellen mellem kvalitetskontrollen og den yderligere adgang til revisionsvirksomhederne i henhold til § 39 ikke alene, at der i sidstnævnte tilfælde kan deltage udenlandske myndigheder? Betyder det, at bestemmelsen skal sikre, at politiet hjælper udenlandske myndigheder med at få adgang til danske revisionsvirksomheder for at få udleveret materiale, som Erhvervs- og Selskabsstyrelsen allerede har adgang til at kontrollere som led i kvalitetskontrollen?”

Svar:

Det følger af lovforslagets § 37, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan iværksætte og gennemføre en undersøgelse, hvis styrelsen vurderer, at der er en risiko for, at en revisor eller en revisionsvirksomhed har overtrådt eller vil overtræde bestemmelserne i revisorloven.

Det følger endvidere af det nye 8. direktivs artikel 36, stk. 6, at en kompetent myndighed i et andet medlemsland kan anmode om at ledsage den kompetente myndighed i forbindelse med en undersøgelse. Lovforslaget giver således mulighed for, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan tillade, at en udenlandsk myndighed ledsager styrelsen i forbindelse med en undersøgelse. Det skal under-

streges, at den udenlandske myndighed alene deltager som observatør. Den kan således ikke selvstændigt foretage myndighedsudøvelse i forbindelse med en undersøgelse i Danmark.

Der er ikke tale om, at politiet bistår udenlandske myndigheder med at få adgang til materiale, idet det er styrelsen, der har beføjelse til at indhente nødvendige oplysninger. Der er alene indført mulighed for, at politiet kan yde bistand i forbindelse med en undersøgelse, såfremt det undtagelsesvist – og mod forventning – ikke er muligt at få adgang til revisionsvirksomheden.

Revisortilsynets kvalitetskontrol skal påse, at revisionsvirksomheden har etableret et kvalitetssikringssystem, som sikrer, at revisorerne udfører deres opgaver i overensstemmelse med lovgivningen og god revisorskik. Kvalitetskontrollen er således en løbende tilbagevendende kontrol, der generelt skal medvirke til at højne kvaliteten af revisors arbejde.

Om forskellen mellem Revisortilsynets kvalitetskontrol og Erhvervs- og Selskabsstyrelsens undersøgelser henvises til nedenstående oversigt.

Revisortilsynets kvalitetskontrol

Formål:

Revisortilsynets kvalitetskontrol skal påse, at revisionsvirksomheden har etableret et kvalitetssikringssystem, som sikrer, at revisorerne udfører deres opgaver i overensstemmelse med lovgivningen og god revisorskik.

Kvalitetskontrollen er en *løbende tilbagevendende kontrol*, der skal medvirke til *generelt* at højne kvaliteten af revisorerne arbejde.

Hvornår:

Revisionsvirksomheder skal kvalitetskontrolleres *mindst hvert 6. år*.

Revisionsvirksomheder, der f.eks. reviderer børsnoterede selskaber, skal kvalitetskontrolleres *mindst hvert 3. år*.

Revisortilsynet planlægger udtagelsen af revisionsvirksomheder til kontrol og tilrettelæggelsen af kontrollen for ét år ad gangen.

Hvordan:

Kvalitetskontrollen omfatter en vurdering af revisionsvirksomhedens kvalitetsstyringssystem, en vurdering af udførelsen af *udvalgte erklæringsopgaver* og en vurdering af, om revisor har været uafhængig ved udførelsen af opgaverne.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsens undersøgelser

Formål:

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen er den overordnede, ansvarlige myndighed for tilsynet med revisorer og revisionsvirksomheder.

Styrelsen skal ved en *hurtig indgriben* kunne iværksætte en undersøgelse for at konstatere, korrigere eller forhindre overtrædelser i *konkrete sager*.

Hvornår:

Hvis der er indikation af, at revisorlovgivningen er eller vil blive overtrådt, kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen *straks* iværksætte en undersøgelse.

Det kan f.eks. være i situationer, hvor der i forbindelse med Erhvervs- og Selskabsstyrelsens eller Finanstilsynets regnskabskontrol af de børsnoterede selskaber, kan rejses tvivl om revisionens tilstrækkelighed.

Hvordan:

En undersøgelse retter sig mod en *konkret sag*. Undersøgelsen omfatter således en *konkret* gennemgang af revisors arbejdsprotokoller og andre dokumenter, der kan have betydning for vurderingen af revisors arbejde i den *konkrete sag*.

Revisortilsynet består af 9 medlemmer, der er udpeget af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen efter indstilling fra. 4 medlemmer af tilsynet er praktiserende revisorer efter indstilling fra FSR og FRR.

Behovet for effektive undersøgelser må ikke svækkes ved, at revisor nægter at udlevere det ønskede materiale.

Selve kvalitetskontrollen *udføres normalt* af praktiserende revisorer.

Styrelsen kan derfor om nødvendigt skaffe sig adgang til revisionsvirksomheden for at kunne gøre sig bekendt med dokumenterne.

EU's 8. direktiv forudsætter, at praktiserende revisorer af uafhængighedsgrunde *ikke deltager* i undersøgelser.

Spørgsmål 9:

Finder ministeren ikke, at adgang for udenlandske myndigheder til revisionsvirksomhedens fortrolige materiale, der kan indeholde følsomme oplysninger om kundernes forretningshemmeligheder, bør forudsætte, at en dommer tager stilling til relevansen af en sådan adgang, dvs. at adgang kun sker med retskendelse?

Svar:

Det er et krav, at undersøgelser, der iværksættes af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen iagttager retssikkerhedslovens bestemmelser.

Formålet med undersøgelser er at sikre en høj kvalitet i revisors arbejde. Det er således vigtigt at fastslå, at det altså er revisor, der er genstand for undersøgelsen og ikke dennes klient. Det vil derfor være oplysninger af betydning for kvaliteten af revisors arbejde og ikke klientens forretningshemmeligheder, som kontrollen vil rette sig mod.

En undersøgelse iværksættes, hvis Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vurderer, at der er risiko for, at en revisor eller revisionsvirksomhed har overtrådt eller vil overtræde revisorlovgivningen i forbindelse med en konkret erklæringsopgave, f.eks. revisionen af og revisionspåtegningen på et selskabs års- eller koncernregnskab.

De personer, der via en undersøgelse får viden om fortrolige oplysninger, er underlagt ansvar efter straffelovens regler herom. Der er tale om en skærpet tavshedspligt, og der kan ikke gives aktindsigt i disse sager efter offentlighedsloven.

Lovforslaget giver udenlandske myndigheder adgang til at kunne *ledsage* Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i forbindelse med en undersøgelse, hvilket er et krav efter det nye 8. direktiv om lovpligtig revision.

Bestemmelsen betyder således, at udenlandske myndigheder *ikke* på egen hånd kan iværksætte undersøgelser i danske revisionsvirksomheder, men altid skal gennem Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, som træffer den endelige afgørelse. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår det bl.a., at personalet fra de udenlandske myndigheder *alene* kan deltage som observatører og *ikke* i den forbindelse kan foretage myndighedsudøvelse.

8. direktiv regulerer samarbejdet med kompetente myndigheder i såvel medlemslande som tredjelande. Såvel direktiv som lovforslag indeholder derfor en række skrappe betingelser, der skal være opfyldt, for at dokumenter og oplysninger kan videregives til disse myndigheder.

Det er således et krav, at udenlandske tilsynsmyndigheder, der i overensstemmelse med reglerne herom kommer i besiddelse af oplysninger om en dansk revisionsvirksomhed, kun kan benytte disse oplysninger til varetagelse af deres funktion inden for offentligt tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder, herunder kvalitetskontrol og i forbindelse med en undersøgelse.

Rammerne for samarbejdet inden for EU/EØS følger det af 8. direktivs artikel 36, hvorefter medlemslandenes tilsynsmyndigheder skal yde bistand til andre landes tilsynsmyndigheder. Direktivet anfører videre, at alle, der arbejder eller har arbejdet for tilsynsmyndigheder, er underlagt regler om tavshedspligt. Denne tavshedspligt må imidlertid ikke være til hinder for, at der udveksles fortrolige oplysninger, jf. artikel 36, stk. 3.

Tilsynsmyndigheder i EU er underlagt regler, der gennemfører Databeskyttelsesdirektivet, som i Danmark er implementeret i persondataloven.

For så vidt angår udveksling af oplysninger til tilsynsmyndigheder i 3.-lande bygger samarbejdet på samarbejdsaftaler, der bl.a. forudsætter gensidighed.

Blandt de betingelser, der i øvrigt opstilles, for at udveksling af oplysninger kan ske til tilsynsmyndigheder i 3. lande, kan nævnes:

- Oplysningerne skal vedrøre revision af virksomheder, der har udstedt værdipapirer i det pågældende land. Som eksempel kan nævnes en dansk virksomhed, der er børsnoteret i det pågældende land.
- Der skal være indgået en samarbejdsaftale med det pågældende land, der bygger på gensidighed. Indgåelse af aftaler med 3. lande vil iværksættes, når loven er vedtaget. Et af de mest relevante lande vil være USA og eventuelt Japan.
- Formålet med den kompetente myndigheds anmodning skal kunne retfærdiggøres og begrundes. Vurderingen heraf foretages af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.
- Modtagerne af oplysningerne skal være underlagt mindst samme skærpede tavshedspligt som de danske myndigheder.
- Persondatalovens regler om videregivelse af oplysninger skal overholdes.

Uanset om der er tale om samarbejde med tilsynsmyndigheder inden for EU/EØS eller i 3. lande, skal Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i hvert enkelt tilfælde vurdere, om betingelserne er opfyldt.

Der er således i lovforslaget opstillet meget strenge bestemmelser og betingelser for samarbejde med udenlandske myndigheder, så misbrug af fortrolige oplysninger kan forhindres.

Jeg mener derfor, at lovforslagets strenge bestemmelser om tavshedspligt, samarbejde med andre myndigheder og krav om overholdelse af retssikkerhedsloven giver alle implicerede parter den nødvendige retssikkerhed. Et krav om en dommerkendelse vil ikke give en bedre retssikkerhed for de involverede parter.

Spørgsmål 10:

Vil ministeren bekræfte, at baggrunden for at foretage en undersøgelse efter § 37- når der ikke fremsættes begæring derom fra en udenlandsk myndighed – baseres på en »rimelig begrundelse« for, at revisor har overtrådt eller vil overtræde bestemmelserne i revisorloven?

Svar:

Grundlaget for at iværksætte en undersøgelse fremgår direkte af lovforslagets § 37. Det fremgår af denne bestemmelse, at »Hvis Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vurderer, at der er en risiko for, at en revisor eller revisionsvirksomhed har overtrådt eller vil overtræde bestemmelser i eller i henhold til denne lov, kan styrelsen iværksætte en undersøgelse ...«.

Det, der karakteriserer en undersøgelse, er således, at den udføres på ad hoc basis på grundlag af en begivenhed, et problem eller anden indikation af, at revisorlovgivningen er eller vil blive overtrådt. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens vurdering af, om der er grundlag for at iværksætte en undersøgelse, vil således bero på et samlet skøn.

Som det fremgår af lovbemærkningerne, forventes undersøgelser især at omfatte lovpligtige revisioner, hvor der kan rejses eller er rejst tvivl om kvaliteten af den udførte revision. Det kan f.eks. omfatte situationer, hvor regnskabskontrol af børsnoterede selskabers årsrapporter, rejser tvivl om revisionens tilstrækkelighed. Tilsvarende kan en undersøgelse udspringe fra den stikprøvevise kontrol af modtagne årsrapporter, der udføres af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i medfør af årsregnskabsloven, eller den regnskabskontrol af ikke-børsnoterede finansielle virksomheder, der udføres af Finanstilsynet i medfør af lov om finansiell virksomhed.

Bestemmelsen indebærer imidlertid også, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan iværksætte en undersøgelse på baggrund af udefra kommende informationer, der gør styrelsen opmærksom på forhold, der nødvendiggør en undersøgelse. Det kan f.eks. forekomme, hvis der i medierne er blevet sat fokus på omstændigheder hos en eller flere revisorer eller revisionsvirksomheder, der indikerer overtrædelse af revisorlovgivningen.

Det vil sige at der er tale om en bred vifte af situationer, hvor der kan forekomme indikationer på overtrædelse af revisorlovgivningen. Tilsvarende gælder for iværksættelse af en undersøgelse på grundlag af en henvendelse fra en udenlandsk myndighed. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens vurdering vil således bero på et samlet skøn af en karakter, som det ville være vanskeligt at foretage en retlig efterprøvelse af.

Jeg vil iøvrigt henvise til vedlagte notat af 8. maj 2008 om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til uden forudgående retskendelse at få adgang til revisionsvirksomheder, som Justitsministeriet har udarbejdet. Justitsministeriet mener ikke, at der er grundlag for at fravige den hidtidige praksis, hvor der ikke stilles krav om forudgående retskendelse i forbindelse med myndighedernes kontrolbesøg. Justitsministeriet påpeger i den forbindelse, at der ikke vil være nogen reel retssikkerhedsmæssig gevinst forbundet med et krav om retskendelse, når Erhvervs- og selskabsstyrelsen skal ud og foretage kontrolbesøg.

NOTAT om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til uden forudgående retskendelse at få adgang til revisionsvirksomheder som foreslået i L 120 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (revisorloven)

1. Indledning

Økonomi- og erhvervsministeren har den 27. marts 2008 fremsat lovforslag nr. L 120 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (revisorloven).

Det nævnte lovforslag indeholder i §§ 37-42 en række bestemmelser om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til at foretage undersøgelser af revisionsvirksomheder, herunder at foretage kontrolundersøgelser hos virksomhederne uden forudgående retskendelse.

I forbindelse med 1. behandlingen af lovforslaget er der over for økonomi- og erhvervsministeren bl.a. rejst spørgsmål i forhold den nævnte adgang for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen til uden forudgående retskendelse at få adgang til revisionsvirksomheder. Folketingets Erhvervsudvalg har således bl.a. i et spørgsmål om det omhandlede lovforslag (spørgsmål nr. 24 af 25. april 2008) anmodet om økonomi- og erhvervsministerens kommentarer til en henvendelse af 24. april 2008 fra Foreningen af Statsautoriserede Revisorer (L 120 – bilag 5).

I den nævnte henvendelse af 24. april 2008 har Foreningen af Statsautoriserede Revisorer – med henvisning til et responsum af 8. april 2008 udarbejdet af professor Lars Bo Langsted – bl.a. gjort gældende, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen alene bør have adgang til revisionsvirksomheder i forbindelse med undersøgelser omfattet af lovforslagets §§ 37-42 efter forudgående retskendelse.

På den anførte baggrund har Økonomi- og Erhvervsministeriet anmodet Justitsministeriet om en udtalelse om det nævnte spørgsmål.

Under *pkt. 2* redegøres der nærmere for lovforslagets bestemmelser om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til uden forudgående retskendelse at foretage undersøgelser af revisionsvirksomheder. Dernæst er der under *pkt. 3* en omtale af professor Lars Bo Langsteds responsum af 8. april 2008.

Justitsministeriets bemærkninger om det nævnte spørgsmål fremgår af *pkt. 4*. Notatet sammenfattes under *pkt. 5*.

2. Nærmere om lovforslagets bestemmelser om undersøgelse uden forudgående retskendelse

2.1. Det omhandlede lovforslag indeholder som nævnt i §§ 37-42 en række bestemmelser om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til at foretage undersøgelser af revisionsvirksomheder, herunder om styrelsens mulighed for uden forudgående retskendelse at få adgang til sådanne virksomheder. De relevante bestemmelser herom har følgende ordlyd:

»§ 37. Hvis Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vurderer, at der er en risiko for, at en revisor eller en revisionsvirksomhed har overtrådt eller vil overtræde bestemmelser i eller efter denne lov, kan styrelsen iværksætte og gennemføre en undersøgelse med henblik på at konstatere, korrigere eller forhindre en sådan overtrædelse. Dette gælder ikke en erklæring efter § 1, stk. 3. Styrelsen kan endvidere iværksætte en undersøgelse, hvis den bliver anmodet herom af en kompetent udenlandsk myndighed, jf. § 32, stk. 2, nr. 5.

Stk. 2. [...]

§ 39. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til en revisionsvirksomhed og til virksomhedens fortegnelser, papirer m.v., herunder også materiale, der opbevares elektronisk, for at tilvejebringe oplysninger, der er nødvendige til brug for en undersøgelse efter § 37, jf. dog § 9 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter.

Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på bygninger eller dele af bygninger, der udelukkende anvendes til privat beboelse.

Stk. 3. [...].«

Som det fremgår, er det foreslået, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal kunne foretage en undersøgelse af en revisor eller en revisionsvirksomhed, hvis styrelsen vurderer, at der er en risiko for, at den pågældende revisor eller revisionsvirksomhed har overtrådt eller vil overtræde bestemmelser i revisorloven eller bestemmelser udstedt i medfør af loven.

Det er endvidere foreslået, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i forbindelse med en sådan undersøgelse til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse skal have adgang til en revisionsvirksomhed og til virksomhedens fortegnelser, papirer m.v., herunder også materiale, der opbevares elektronisk, for at tilvejebringe oplysninger, der er nødvendige til brug for undersøgelsen.

Den nævnte undersøgelse skal dog ske under iagttagelse af bestemmelsen i § 9 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter (retssikkerhedsloven).

Denne bestemmelse fastslår i stk. 1, at tvangsindgreb i tilfælde, hvor en enkeltperson eller juridisk person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse, og hvor tvangsindgrebet foretages med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene kan gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen. Efter bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 9, stk. 2, gælder dette dog ikke i tilfælde, hvor tvangsindgrebet gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf. Bestemmelsen i stk. 2 indebærer således, at det pågældende tvangsindgreb (f.eks. en kontrolundersøgelse) kan gennemføres efter den forvaltningsretlige særlovgivning, uanset at der er mistanke om et strafbart forhold, hvis tvangsindgrebet gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf (f.eks. udstedelse af påbud).

I lovforslagets § 40 er det foreslået, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, i det omfang en undersøgelse af den pågældende revisor eller revisionsvirksomhed viser, at revisorloven eller bestemmelser udstedt i medfør af denne lov er overtrådt, skal kunne give en påtale, påbyde at overtrædelser bringes til ophør eller indbringe revisor og revisionsvirksomheden for Revisornævnet,

2.2. I bemærkningerne til lovforslagets § 37 er det anført, at den undersøgelsesadgang for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, der er foreslået indført i bestemmelsens stk. 1, er et væsentligt led i bl.a. højnelsen af kvaliteten af revisors arbejde samt forebyggelsen af regnskabsskandaler. Formålet med bestemmelsen er derimod ikke at iværksætte undersøgelser, der sigter mod at konstatere strafbare forhold.

Om den omtalte adgang for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen til at foretage en undersøgelse er der i øvrigt anført følgende i bestemmelsens bemærkninger:

»Bestemmelsen anfører, at der skal være risiko for, at revisor og/eller revisionsvirksomheden har eller vil overtræde bestemmelser i revisorloven. Der skal således være en indikation af, at revisorlovgivningen er eller vil blive overtrådt. Undersøgelserne forventes især at omfatte lovpligtige revisioner, hvor der kan rejses eller er rejst tvivl om kvaliteten af den udførte revision. Det kan f.eks. omfatte situationer, hvor det ved den regnskabskontrol af børsnoterede selskaber, som udføres af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og Finanstilsynet som sekretariat for Fondsrådet, konstateres, at der kan rejses tvivl om revisionens tilstrækkelighed. Behovet for at iværksætte en undersøgelse kan tilsvarende udspringe fra den stikprøvevise kontrol af modtagne årsrapporter, der udføres af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i medfør af årsregnskabsloven, eller den regnskabskontrol af ikke-børsnoterede finansielle virksomheder, der udføres af Finanstilsynet i medfør af lov om finansiell virksomhed. Bestemmelsen betyder desuden, at styrelsen kan iværksætte en undersøgelse på baggrund af udefra kommende informationer, der kan gøre styrelsen opmærksom på en situation, der nødvendiggør en undersøgelse. Eksempelvis kan styrelsen iværksætte en undersøgelse, såfremt der i medierne er blevet sat fokus på omstændigheder hos en eller flere revisorer/revisionsvirksomheder, der indikerer overtrædelse af revisorlovgivningen. Styrelsen kan endvidere – i overensstemmelse med 8. direktivs artikel 49, stk. 1, litra c – anmode en revisor om specifikation af det samlede honorar, som er faktureret til en mellemstor virksomhed, med henblik på at konstatere, om der er sket en overtrædelse af uafhængighedsreglerne i forbindelse med udførelsen af revisionen. Det skal imidlertid bemærkes, at det ikke er hensigten, at styrelsen skal fungere som klageinstans for utilfredse kunder, konkurrenter, pressen, mv. Det er således til enhver tid Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, der tager stilling til, om der foreligger oplysninger af en karakter, der berettiger iværksættelsen af en undersøgelse. Det skal bemærkes, at undersøgelserne skal foretages i overensstemmelse med lov om retssikkerhed, jf. bemærkningerne til forslaget §§ 38 og 39.«

Økonomi- og Erhvervsministeriet har over for Justitsministeriet oplyst, at det med bestemmelsen i lovforslagets § 37 sammenholdt med de tilhørende bemærkninger er hensigten at overlade det til

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen at vurdere, om der er behov for at foretage en kontrolundersøgelse hos en revisionsvirksomhed. Økonomi- og Erhvervsministeriet har i den forbindelse endvidere oplyst, at styrelsens vurdering af, om der i det enkelte tilfælde er behov for at foretage en sådan undersøgelse, vil bero på et samlet skøn, og det er ikke en betingelse for at foretage en kontrolundersøgelse, at der foreligger en mistanke om, at en revisionsvirksomhed overtræder revisorlovgivningen. En kontrolundersøgelse kan således – som det fremgår af bemærkningerne – f.eks. foretages alene på baggrund af, at der i medierne er blevet sat fokus på omstændigheder hos en revisionsvirksomhed, der kan indikere en overtrædelse af revisorlovgivningen.

Økonomi- og Erhvervsministeriet har i øvrigt oplyst, at den nævnte vide adgang for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen til at iværksætte undersøgelser i medfør af lovforslagets § 37 skal ses i sammenhæng med, at de undersøgelser, der kan foretages efter § 37, ikke alene er kontrolundersøgelser hos virksomhederne omfattet af § 39, men at § 37 også regulerer de undersøgelseskridt, som Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan iværksætte forud for sådanne kontrolundersøgelser. Et sådant »indledende« undersøgelseskridt kan f.eks. bestå i en skriftlig henvendelse til en revisionsvirksomhed med anmodning om at modtage visse oplysninger.

2.3. Som begrundelse for, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal kunne foretage en undersøgelse af en revisionsvirksomhed uden forudgående retskendelse, er der anført følgende i bemærkningerne til § 39, stk. 1:

»I forbindelse med lovforslagets udarbejdelse har der været overvejelser om, at styrelsen alene kan få adgang til revisionsvirksomhederne med en forudgående retskendelse. Retssikkerhedskommissionens betænkning nr. 1428/2003 fastslår imidlertid, at krav om retskendelse ikke indebærer nogen reel retssikkerhedsmæssig gevinst, idet retssikkerhedsloven i forvejen giver en tilstrækkelig beskyttelse af de involverede parter. I overensstemmelse hermed, er der i den gældende lovgivning normalt ikke fastsat krav om en forudgående domstolsprøvelse (i form af retskendelse) af myndighedernes grundlag for at foretage kontrolbesøg uden for strafferetsplejen, jf. f.eks. lov om finansiel virksomhed, hvor Finanstilsynet uden retskendelse kan gennemføre kontrolbesøg. I tilfælde af, at der er begrundet mistanke om, at der er tale om et strafbart forhold, skal sagen overgives til politiet i overensstemmelse med retsplejelovens regler, jf. henvisningen til retssikkerhedslovens § 9. Se nærmere nedenfor. Retssikkerhedsloven og retsplejeloven sikrer således til fulde borgernes retssikkerhed, og et krav om forudgående indhentelse af retskendelse vil ikke tilføre borgeren en udvidet retssikkerhed.«

3. Professor Lars Bo Langsteds responsum

3.1. Som nævnt oven for under pkt. 1 har professor Lars Bo Langsted – på baggrund af en anmodning fra Foreningen af Statsautoriserede Revisorer – udarbejdet et responsum af 8. april 2008 om lovforslagets bestemmelser om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til en revisionsvirksomhed uden forudgående retskendelse. I det nævnte responsum konkluderer professor Lars Bo Langsted, at der er »mere end tilstrækkelige [argumenter] til at støtte et krav om forudgående dommerkendelse«.

Som begrundelse for den nævnte konklusion peges der i første række på, at det fremgår af lovforslagets § 37, stk. 1, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan iværksætte og gennemføre en undersøgelse, hvis styrelsen vurderer, at der er en risiko for, at en revisor eller en revisionsvirksomhed har overtrådt eller vil overtræde bestemmelser i eller efter loven. I forlængelse heraf anføres det – med henvisning til bestemmelsens bemærkninger – at vurderingen af, om der foreligger en sådan risiko, vil skulle relateres til noget helt konkret, og at en dommer meningsfuldt vil kunne foretage en sådan vurdering.

3.2. I anden række peges der på retssikkerhedslovens § 9, hvorefter tvangsindgreb, herunder undersøgelse af forretningslokaler, alene kan gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen (og dermed efter forudgående retskendelse), hvis en enkeltperson eller juridisk person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse. I forlængelse heraf anføres det, at gennemførelse af tvangsindgreb efter lovforslaget forudsætter, at der er en risiko for, at der er eller kan blive tale om overtrædelse af lovgivningens regler, og at stort set alle bestemmelserne i lovforslaget og de dertil hørende bekendtgørelser er strafbelagte.

3.3. Herudover anføres det, at en revisor, der i forbindelse med et kontrolbesøg findes at have overtrådt revisorlovens bestemmelser, herunder kravet om overholdelse af god revisorskik, i realiteten vil blive indbragt for Revisornævnet, og at reaktionerne i disciplinærsystemet, der formelt set ikke er et egentligt straffesystem, har en sådan stregthed, at de næsten modsvarer de strafferetlige. Det kan derfor tænkes, at det i forbindelse med mange kontrolundersøgelser vil blive påberåbt, at disciplinæransvaret er en »straf« i retssikkerhedslovens forstand. I forlængelse heraf anføres det, at det for at undgå tvivl om, hvorvidt der i forbindelse med en undersøgelse er tale om en muligt straf-lignende sanktion eller ej, vil være det enkleste – og retssikkerhedsmæssigt mest betryggende – med det samme at lade en dommer vurdere Erhvervs- og Selskabsstyrelsens grundlag for at foretage en undersøgelse.

4. Justitsministeriets bemærkninger

4.1. I lovgivningspraksis stilles der normalt ikke krav om forudgående retskendelse i forhold til bestemmelser, der giver forvaltningsmyndighederne adgang til at foretage tvangsindgreb (kontrolundersøgelser) uden for strafferetsplejen. Det skyldes, at der normalt ikke er opstillet nærmere betingelser for adgangen til at foretage sådanne tvangsindgreb, der bl.a. kan have karakter af stikprøvevis kontrol og lignende, således at der normalt ikke vil være noget nærmere at prøve for domstolene.

Om baggrunden for den omtalte lovgivningspraksis kan der bl.a. henvises til Retssikkerhedskommissionens betænkning nr. 1428/2003, side 113 f., hvoraf det fremgår, at kommissionen fandt, at et almindeligt krav om forudgående retskendelse i forbindelse med tvangsindgreb uden for strafferetsplejen på den ene side ikke ville være nogen reel retssikkerhedsmæssig gevinst og på den anden side ville kunne have betydelige ressourcemæssige konsekvenser og konsekvenser for myndighedernes muligheder for at gennemføre en effektiv kontrol.

Spørgsmålet er, om der i det foreliggende tilfælde er tilstrækkeligt grundlag for at fravige den normale lovgivningspraksis og dermed stille krav om, at de omhandlede kontrolundersøgelser alene skal kunne foretages efter forudgående retskendelse.

4.2. Som nævnt under punkt 3.1 har professor Lars Bo Langsted i sit responsum anført, at en dommer meningsfuldt vil kunne foretage en bedømmelse af Erhvervs- og Selskabsstyrelsens vurdering af, om der – som det fremgår af lovforslagets § 37 – er en risiko for, at en revisor eller en revisionsvirksomhed har overtrådt eller vil overtræde bestemmelser i eller efter loven.

I forhold til dette spørgsmål skal Justitsministeriet bemærke følgende:

Det følger af lovforslagets § 39 sammenholdt med § 37, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan foretage en undersøgelse af en revisionsvirksomheds lokaler mv., hvis der foreligger en risiko for, at virksomheden har overtrådt eller vil overtræde revisorloven eller regler udstedt i medfør af denne lov. Der er således ikke tale om en kontrolbestemmelse, der – som f.eks. miljøbeskyttelseslovens § 87, stk. 1, hvorefter tilsynsmyndighederne til enhver tid, hvis det skønnes nødvendigt, har adgang til ejendomme mv. for at foretage undersøgelser efter miljøbeskyttelsesloven – er ”indholdsløs” med hensyn til, hvilke betingelser der skal være opfyldt for, at indgrebet kan foretages. Det vil derfor

kunne anføres, at der bør være et krav om forudgående retskendelse, når Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal have adgang til revisionsvirksomheder, idet domstolene vil have noget at tage stilling til (nemlig om der foreligger en risiko for, at revisionsvirksomheden har overtrådt revisorloven m.v.).

Heroverfor står imidlertid, at lovforslagets § 37 som nævnt under pkt. 2.2. ovenfor indebærer, at det er overladt til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen at vurdere, om der er grundlag for at iværksætte en undersøgelse. Denne vurdering vil bero på et samlet skøn, og det er ikke en betingelse for at foretage en undersøgelse, at der foreligger en mistanke om, at en revisionsvirksomhed overtræder revisorlovgivningen.

Som det fremgår af pkt. 2.2 ovenfor, er der således tale om, at styrelsens vurdering vil have en udpræget skønmæssig karakter, og vurderingen kan ifølge lovforslagets bemærkninger f.eks. have sin baggrund i den stikprøvevise kontrol af modtagne årsrapporter eller i, at der i medierne er blevet sat fokus på en sag.

På den anførte baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at der ikke ville være nogen væsentlig reel retssikkerhedsmæssig gevinst forbundet med et krav om retskendelse på dette område. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens vurdering vil således som anført bero på et samlet skøn af en karakter, som det ville være vanskeligt at foretage en retlig efterprøvelse af.

Justitsministeriet finder derfor, at de synspunkter, der er anført af professor Lars Bo Langsted, jf. pkt. 3.1 ovenfor, ikke giver tilstrækkeligt grundlag for at fravige den normale lovgivningspraksis, hvorefter der ikke stilles krav om forudgående retskendelse i forbindelse med tvangsindgreb (kontrolundersøgelser) uden for strafferetsplejen. Dette gælder – som det fremgår – uanset at bestemmelsen i lovforslagets § 37 ikke som mange andre bestemmelser, der hjemler kontrolundersøgelser uden for strafferetsplejen, er »indholdsløs« med hensyn til, hvilke betingelser der skal være opfyldt for, at undersøgelsen kan foretages.

Det tilføjes i øvrigt, at retssikkerhedslovens § 9 vil være til hinder for, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i tilfælde, hvor der måtte være mistanke om et strafbart forhold, efter lovforslagets § 37 gennemfører en kontrolundersøgelse med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for en straffesag mod vedkommende revisor eller revisionsvirksomhed, jf. pkt. 2.1 ovenfor.

4.3. Som nævnt ovenfor under pkt. 3.2 har professor Lars Bo Langsted i sit responsum anført, at lovforslagets § 37 rejser særlige spørgsmål i forhold til retssikkerhedslovens § 9. Professor Lars Bo Langsted har i den forbindelse bl.a. henvist til, at lovforslagets § 37 forudsætter, at der er en risiko for, at der er eller kan blive tale om overtrædelse af lovgivningens regler, og at stort set alle bestemmelserne i lovforslaget og de dertil hørende bekendtgørelser er strafbelagte. Desuden har han henvist til, at de reaktioner, som en revisor kan blive mødt med i forbindelse med en sags eventuelle indbringelse for Revisornævnet – der formelt set ikke er et egentligt straffesystem – har en sådan streghed, at de næsten modsvarer de strafferetlige.

Hertil skal Justitsministeriet bemærke følgende:

Ovenfor under pkt. 4.2 er der en nærmere omtale af lovforslagets § 37. Heraf fremgår det, at denne bestemmelse om bl.a. adgangen til at foretage kontrolundersøgelser – i modsætning til retssikkerhedslovens § 9 om tilfælde, hvor der er mistanke om et strafbart forhold – ikke er begrænset til at omfatte tilfælde, hvor der foreligger mistanke om overtrædelse af revisorloven eller regler udstedt i medfør af denne lov.

Som endvidere anført under pkt. 4.2 er retssikkerhedslovens § 9 til hinder for, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i tilfælde, hvor der måtte være mistanke om et strafbart forhold, gennemfører en kontrolundersøgelse med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for en straffesag mod vedkommende. Det indebærer, at kontrolundersøgelsen skal foretages af politiet efter reglerne i retsple-

jeloven, hvorefter udgangspunktet er, at en sådan undersøgelse alene kan foretages efter forudgående retskendelse.

Retssikkerhedslovens § 9 er derimod ikke til hinder for, at der – uanset at der måtte foreligge en mistanke om et strafbart forhold – gennemføres en kontrolundersøgelse, hvis undersøgelsen gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf (f.eks. udstedelse af påbud), jf. retssikkerhedslovens § 9, stk. 2, og pkt. 2.1 ovenfor.

Bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 9 er således ikke til hinder for, at der – uanset at der foreligger mistanke om et strafbart forhold – under en kontrolundersøgelse tilvejebringes oplysninger med henblik på behandling af foranstaltninger, som ikke udgør straf. Det gælder, selv om der måtte være tale om foranstaltninger, som muligt kan opfattes som foranstaltninger, der (med professor Lars Bo Langsteds ord) »næsten modsvarer de strafferetlige«.

Det kan i den forbindelse oplyses, at der under Folketingets behandling af forslaget til retssikkerhedsloven ikke fandtes at være behov for at udvide retssikkerhedslovens § 9 til også at begrænse adgangen til kontrolundersøgelser i tilfælde, hvor der kan blive tale om ikke-strafferetlige foranstaltninger, der kan have større eller mindre lighed med straf, jf. herved Justitsministeriets besvarelse af 24. januar 2004 af spørgsmål nr. 3 fra Folketingets Retsudvalg.

På den anførte baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at lovforslagets § 37 ikke rejser særlige spørgsmål i forhold til retssikkerhedslovens § 9.

5. Sammenfatning

Der er i forbindelse med 1. behandlingen af lovforslag nr. L 120 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (revisorloven) over for økonomi- og erhvervsministeren bl.a. rejst spørgsmål i forhold til lovforslagets ordning om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til uden forudgående retskendelse at foretage kontrolundersøgelser hos revisionsvirksomheder.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de indvendinger, der er rejst i forhold til den nævnte ordning, ikke er af en sådan karakter, at der er tilstrækkeligt grundlag for at fravige udgangspunktet i lovgivningspraksis om, at der i forhold til bestemmelser, der uden for strafferetsplejen hjemler tvangsindgreb af kontrolhensyn, ikke stilles krav om forudgående retskendelse.

Spørgsmål 11:

Ministeren bedes oplyse, hvorfor ovennævnte to grunde ikke kan anses for »retsstiftende kendelser« som en dommer kan tage stilling til (jf. lovforslagets bemærkninger s. 92 om baggrunden for at undlade at »belaste domstolene med unødige sager«).

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 10.

Spørgsmål 12:

Hvis Styrelsen ved undersøgelsen finder fejl og mangler hos revisionsvirksomheden, som efter Styrelsens opfattelse giver anledning til at indbringe revisionsvirksomheden for Revisornævnet, kan nævnet pålægge revisionsvirksomheden en bøde på op til 750.000 kr. og den pågældende revisor en bøde på op til 300.000 kr. I grove tilfælde kan Revisornævnet frakende revisor godkendelsen tidsbegrænset eller »indtil videre«.

Vil ministeren oplyse, hvorfor ministeren ikke anser sanktionerne i revisorloven for så alvorlige, at en undersøgelse af, om revisor har overtrådt dem, skal ske i overensstemmelse med retsplejelovens regler?

Svar:

Revisornævnets afgørelser er ikke en straf i strafferetsplejens forstand og bliver af denne grund ikke behandlet ved domstolene.

Revisornævnet kan alene pålægge revisor en disciplinær straf. Forudsætningen for, at en revisor kan pålægges et disciplinæransvar er, at revisor har tilsidesat de pligter, som stillingen indebærer, herunder også god revisorskik.

Disciplinæransvaret er således forskelligt fra henholdsvis det strafferetlige ansvar og erstatningsansvaret, der begge pådømmes ved domstolene. Disciplinærnævnets afgørelser kan indbringes for domstolene.

Det kan i den forbindelse oplyses, at der under Folketingets behandling af forslaget til retssikkerhedsloven ikke fandtes at være behov for at udvide retssikkerhedslovens § 9 til også at begrænse adgangen til kontrolundersøgelser i tilfælde, hvor der kan blive tale om ikke-strafferetlige foranstaltninger, der kan have større eller mindre lighed med straf, jf. herved Justitsministeriets besvarelse af 24. januar 2004 af spørgsmål nr. 3 fra Folketingets Retsudvalg.

Spørgsmål 13:

Revisornævnets sanktioner har i en konkret sag af Højesteret været anset for lige så alvorlige som egentlige strafbestemmelser efter straffeloven (jf. Ugeskrift for Retsvæsen 1999.1015H).

Ministeren bedes oplyse, i hvilke andre love under ministerens område, der er adgang til at foretage undersøgelser uden retskendelse, hvis baggrunden for undersøgelsen er, at erhvervsvirksomheden mistænkes for at overtræde bestemmelser, der kan medføre en »straf«, der er så alvorlig, at den kan sidestilles med en straf efter straffeloven.

Svar:

Jeg vil indledningsvis henvise til min besvarelse af spørgsmål 12 i forhold spørgsmålet om sidestilling med straf efter straffeloven i relation til krav om retskendelse. Derudover kan jeg oplyse, at der på mit ministerområde findes adgang til at foretage undersøgelser uden retskendelse på følgende områder:

- Lov om finansiel virksomhed (LBK nr. 1413 af 10/12 2007), § 347.
- Lov om værdipapirhandel (LBK nr. 214 af 2/4 2008).
- Lov om sikkerhed til søs (LBK nr 903 af 12/07 2007), § 19.
- Lov om autorisation af elinstallatører m.v. (LBK nr.989 af 08/12 2003), § 14.
- Lov om elektriske stærkstrømsanlæg og elektrisk materiel (LBK nr. 990 af 08/12/2003), § 13.
- Lov om gasinstallationer og installationer i forbindelse med vand- og afløbsledninger (LBK 988 af 08/12 2003), § 19.
- Lov om fyrværkeri og andre pyrotekniske artikler (LOV nr. 193 af 24/05 1972), § 4.
- Lov om produktsikkerhed (LOV nr. 364 af 18/05/1994), § 22.
- Lov om finansiel virksomhed (LBK nr. 1413 af 10/12 2007), § 347.
- Lov om erhvervsfremme (LOV nr. 602 af 24/06/2005), § 15
- Lov om administration af tilskud fra Den Europæiske Regionalfond og Den Europæiske Socialfond (LOV nr. 1599 af 20/12/2006), § 16.

Som det fremgår af ovenstående er der i forhold til mange andre erhverv på mit ministerområde adgang til at foretage kontrol og tilsyn uden forudgående indhentelse af retskendelse. Revisionsvirksomhederne er virksomheder, som er offentligt godkendt og har en offentlig interesse på samme vis som f.eks. finansielle virksomheder. Jeg har derfor vanskeligt ved at se, hvorfor revisionsvirksomheder skal have en anden retsstilling end f.eks. finansielle virksomheder.

Spørgsmål 14:

Vil ministeren oplyse, hvorledes det forvaltningsretlige princip om proportionalitet sikres overholdt, når en udenlandsk myndighed anmoder om en undersøgelse af en dansk revisionsvirksomhed, hvis ikke anmodningen forelægges en dommer, før Erhvervs- og Selskabsstyrelsen med politiets assistance foretager et tvangsindgreb i revisionsvirksomheden.

Svar:

Som anført i min besvarelse af spørgsmål 7 medfører det forvaltningsretlige princip om proportionalitet, at en myndighed skal vælge den mindst indgribende foranstaltning.

Beføjelsen til at tage initiativ til at foretage en undersøgelse følger direkte af det nye 8. direktiv, og uanset hvor initiativet til undersøgelsen kommer fra, er styrelsen underlagt reglerne i retssikkerhedsloven. Undersøgelser, der bliver iværksat på baggrund af en henvendelse fra en udenlandsk myndighed, vil derfor også være omfattet af princippet om proportionalitet

Det følger af det nye 8. direktivs artikel 36, stk. 6, at en medlemsstats kompetente myndighed kan anmode om, at en undersøgelse gennemføres i Danmark. I den forbindelse kan den anmode om, at dens personale får mulighed for at ledsage de danske myndigheder.

I tilfælde af at styrelsen af en udenlandsk myndighed bliver anmodet om at iværksætte en undersøgelse, forpligter de processuelle regler, der følger af retssikkerhedsloven, styrelsen til forudgående at underrette revisionsvirksomheden om den iværksatte undersøgelse og det forestående besøg. Politiet ledsager ikke generelt styrelsen i forbindelse med en undersøgelse, idet dette alene vil ske, såfremt revisionsvirksomheden undtagelsesvist – og mod forventning – ikke giver styrelsen adgang til revisionsvirksomheden. Det forventes dog, at undersøgelser gennemføres i dialog mellem styrelsen og revisionsvirksomhederne.

Spørgsmål 15:

Ministeren bedes oplyse, hvorledes det sikres, at den udenlandske myndighed er underlagt en tavshedspligt, der mindst svarer til bestemmelserne i revisorloven.

Svar:

I forbindelse med udveksling af oplysninger til en udenlandsk myndighed, er der en række betingelser, der skal være opfyldt.

I forbindelse med en anmodning om udveksling af oplysninger skal den udenlandske kompetente myndighed kunne retfærdiggøre og begrunde anmodningen. Endvidere er Erhvervs- og Selskabsstyrelsen forpligtet til at foretage en vurdering af, hvorvidt persondataloven er til hinder for udveksling af de ønskede oplysninger.

Det følger af det nye 8. direktivs artikel 36, at medlemslandenes kompetente myndigheder skal yde bistand til andre landes kompetente myndigheder. Direktivet anfører videre, at alle der arbejder eller har arbejdet for kompetente myndigheder er underlagt regler om tavshedspligt. Denne tavshedspligt er imidlertid ikke til hinder for, at der udveksles fortrolige oplysninger, jf. artikel 36, stk. 3.

For så vidt kompetente myndigheder i EU-medlemslande er disse underlagt regler, der gennemfører Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (Databeskyttelsesdirektivet).

For så vidt angår udveksling af oplysninger til kompetente myndigheder i tredjelande bygger samarbejdet på samarbejdsaftaler, der bl.a. forudsætter gensidighed. Disse aftaler sikrer, at den udenlandske myndighed er underlagt en tavshedspligt tilsvarende til bestemmelserne i revisorlovforslaget. Direktivet anfører, at udveksling af oplysninger til tredjelande kun skal ske, såfremt tredjelandets sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau. Vurderingen af, om beskyttelsesniveauet er tilstrækkeligt, sker på grundlag af samtlige forhold, der har indflydelse på en videregivelse af oplysninger. Til grund for vurderingen lægges navnlig oplysningernes art, hvad målet med udvekslingen af oplysningen er, de retsregler – almindelige regler eller sektorregler – der er i kraft i det pågældende tredjeland, samt de regler for god forretningsskik og de sikkerhedsforanstaltninger, der gælder i landet.

Spørgsmål 16:

Ministeren bedes oplyse, hvilke sanktioner, der finder anvendelse over for den udenlandske myndighed i tilfælde af, at den videregiver følsomme oplysninger om revisors kunder og virksomhed.

Svar:

Det følger direkte af 8. direktiv om lovpligtig revision, at alle personer, der arbejder eller har arbejdet for kompetente myndigheder, har tavshedspligt. I forbindelse med EU myndigheders deltagelse i undersøgelser i Danmark, er de pågældende personer således underlagt de regler om tavshedspligt, som nærmere er beskrevet i Databeskyttelsesdirektivet.

Det følger af Databeskyttelsesdirektivet, at medlemslandene skal fastsætte bestemmelser om, at enhver har ret til at indbringe en klage for en domstol vedrørende krænkelse af de rettigheder, der beskyttes af direktivet. Endvidere foreskriver direktivet, at den der har lidt skade ved en ulovlig behandling af oplysninger eller handling, der er uforenelig med nationale bestemmelser, der vedtages til gennemførelse af direktivet, har ret til erstatning. Databeskyttelsesdirektivet er implementeret i dansk ret ved persondataloven.

Alle medlemslandene har implementeret databeskyttelsesdirektivet. Som en følge heraf gælder der de samme muligheder for at indbringe en overtrædelse for domstolene samt ret til erstatning i alle landene. Såfremt Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, i overensstemmelse med persondatalovens regler, videregiver oplysninger til en udenlandsk myndighed, overgår oplysningerne således til en ny dataansvarlig, der tillige er underlagt reglerne i Databeskyttelsesdirektivet om tavshedspligt og behandling af personoplysninger.

Som anført i min besvarelse af spørgsmål 15 bygger samarbejdet mellem kompetente myndigheder i tredjelande på aftaler om samarbejde, der bl.a. forudsætter gensidighed. Såfremt en udenlandsk myndighed i et tredjeland ikke overholder de gældende regler om tavshedspligt, kan samarbejdsaftalen med den udenlandske kompetente myndighed opsiges.

Spørgsmål 17:

Hvor i lovforslaget fremgår de økonomiske konsekvenser for revisionsvirksomhederne ved at skulle stille personale, edb-systemer, tid m.m. til rådighed for Styrelsen som led i en undersøgelse, der foretages ud over den regelmæssige kvalitetskontrol, samt til ressourcer til advokatbistand m.m.?

Svar:

Forslaget har været sendt til Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i ErhvervsReguleringen (CKR). Vedrørende bestemmelserne om undersøgelser har CKR udtalt, at:

»Forslaget om at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan iværksætte en undersøgelse af en virksomhed, hvor alle oplysninger kan kræves fremlagt, vurderes at kunne medføre løbende byrder, såfremt det viser sig, at den undersøgte virksomhed ikke har overtrådt eller vil overtræde bestemmelser i eller i henhold til loven. I forbindelse med kontrol og tilsyn i relation til uafhængig revisionsvirksomhed er oplysningsforpligtelsen målt til at tage 10 timer årligt pr. virksomhed. CKR vurderer, at oplysningsforpligtelsen i relation til undersøgelser tilnærmelsesvis svarer til den målte oplysningsforpligtelse, og forslaget vurderes derfor at kunne medføre løbende byrder på ca. 10 timer årligt pr. virksomhed.

Viser det sig derimod, at virksomheden har overtrådt eller vil overtræde bestemmelser i eller i henhold til loven, vil tidsforbruget vedrørende oplysninger, som virksomheden har udleveret til brug i undersøgelsen, ikke blive anset som løbende byrder i AMVAB-regi. Dette skyldes, at AMVAB-målingerne tager udgangspunkt i en normaleffektiv virksomhed, som overholder lovgivningen.

På samfundsniveau er det således ikke muligt at opgøre de løbende byrder, idet disse afhænger af antallet af undersøgte virksomheder, som ikke overtræder lovgivningen. Det er dog CKR's umiddelbare vurdering, at der næppe vil være tale om større byrder, idet Erhvervs- og Selskabsstyrelsen formodes at anvende et risikovurderings-værktøj, som sikrer, at undersøgelsen i høj grad alene iværksættes retmæssigt.«

Spørgsmål 18:

Bestemmelsen om differentieret efteruddannelse stammer ikke fra EU's 8. direktiv.

Er ministeren enig i, at der med forskellige krav til efteruddannelse reelt er tale om opdeling i to kategorier af revisorer i Danmark – en klasse A og en klasse B – på baggrund af et direktiv, der har til formål at harmonisere de europæiske revisorer?

Svar:

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, kræver 8. direktiv, at medlemsstaterne sikrer, at revisorer deltager i et passende vedvarende uddannelsesprogram, så de kan bevare deres teoretiske viden, faglige kvalifikationer og værdier på et tilstrækkeligt højt niveau. Der er således ikke i direktivet taget stilling til det omfang, efteruddannelsen skal have.

Ved at fastsætte bestemmelser om et obligatorisk efteruddannelsesprogram for alle godkendte revisorer sikres det, at den høje kvalitet i revisors opgaveudførelse bevares og at der fremover vil gælde et krav om efteruddannelse for *alle* godkendte revisorer. Ved fastlæggelsen af efteruddannelsen vil der blive taget udgangspunkt i de to revisorforeningers efteruddannelsesprogram.

Den foreslåede mulighed for at differentiere efteruddannelsen, tager udgangspunkt i den betragtning, at efteruddannelsen skal have relevans for de opgaver, den enkelte revisor beskæftiger sig med.

Muligheden for differentiering af efteruddannelsen er således udtryk for, at der stilles meget forskellige krav til revisionen af årsrapporten for et stort børsnoteret selskab, der aflægger årsrapport efter de internationale regnskabsstandarder (IFRS), og til revisionen af den lille lokale bagerbutik, der skal følge minimumskravene i årsregnskabsloven.

Revisorkommissionen vil blive inddraget i arbejdet med udformning af efteruddannelseskravene. Jeg er helt tryk ved, at den vil være i stand til at fastlægge de krav, der skal stilles, så kvaliteten af revisors arbejde ikke bare fastholdes, men også forøges.

Jeg er derfor ikke enig i, at muligheden for at differentiere efteruddannelsen medfører, at revisorerne deles op i et A- og et B-hold.

Jeg skal i øvrigt bemærke, at advokater og advokatfuldmægtige fra i år også skal deltage i obligatorisk efteruddannelse. Efteruddannelseskravet er på mindst 54 lektioner af 45 minutters varighed inden for en periode på 3 år.

Spørgsmål 19:

Hvordan bliver det signaleret til omverden, at en revisor tilhører klasse A eller klasse B, så kunderne kan sikre sig, at de går til en revisor med det ønskede efteruddannelsesniveau?

Svar:

Som jeg allerede har nævnt under min besvarelse af spørgsmål 18, så mener jeg ikke, at revisorerne på grund af muligheden for differentieret efteruddannelse bliver delt op i et A- og et B-hold.

Den obligatoriske efteruddannelse skal derimod sikre, at alle revisorer bevarer deres teoretiske viden og deres faglige kvalifikationer og værdier på et tilstrækkeligt højt niveau i forhold til deres opgaveportefølge. Revisorkommissionen vil blive inddraget i arbejdet med udformning af efteruddannelseskravene.

Jeg kan i øvrigt bemærke, at oplysning om gennemført efteruddannelse en gang årligt skal indsendes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsens offentlige register, Revireg.

Spørgsmål 20:

Hvilken betydning tror ministeren, at det har for prisen for at få revideret f.eks. et statsligt aktieselskab, en kommune eller en anden virksomhed af offentlig interesse, at der bliver færre revisorer, der er godkendt til disse revisioner, dvs. færre revisorer i klasse A, der efterlever det høje efteruddannelseskrav?

Svar:

Det forhold, at der med lovforslaget stilles krav om, at *alle* revisorer skal deltage i et obligatorisk efteruddannelsesprogram – uanset om de er medlem af en revisorforening, hvor der allerede stilles et sådant krav – vil efter min opfattelse ikke medføre en svækkelse af revisorstanden, men vil tværtimod kunne medvirke til en generel højnelse heraf.

Jeg har derfor ingen grund til at tro, at det forhold, at efteruddannelse nu bliver lovfæstet for alle revisorer, vil medføre, at der bliver færre revisorer til at revidere virksomheder af offentlig interesse. Jeg mener derfor heller ikke, at muligheden for at differentiere efteruddannelsen vil påvirke prisen for revisionen af disse virksomheder.

Spørgsmål 21:

Revisorforeningernes medlemmer følger den internationale revisorforening IFAC's krav til efteruddannelse. Det vil derfor kun være godkendte revisorer, der ikke er medlem af en revisorforening, der vil kunne nøjes med at efteruddanne sig i et mindre omfang. Disse revisorer er heller ikke undergivet revisorforeningens kvalitetskontrol for den del af deres opgaver, der ikke er omfattet af den offentlige kvalitetskontrol.

Hvordan sikrer ministeren disse godkendte revisorers kunder, at de ydelser, de køber, f.eks. assistance med selvangivelsen, rådgivningen eller den regnskabsmæssige assistance, har den nødvendige kvalitet?

Svar:

Indledningsvis skal jeg bemærke, at revisorloven regulerer de forhold, der er omhandlet i lovens anvendelsesområde, dvs. de områder, der er fastlagt i lovforslagets § 1, stk. 2 og 3. Disse områder er omfattet af den efteruddannelse, som nu gøres obligatorisk for alle revisorer. Hvis revisor ved udførelsen af sådanne opgaver tilsidesætter de pligter, som stillingen medfører, vil revisor kunne indbringes for Revisornævnet (tidligere Disciplinærnævnet).

Opgaver, som ikke er omfattet af revisorlovens anvendelsesområde, f.eks. de rådgivningsopgaver, hvor der ikke afgives en revisorerklæring, er ikke undergivet revisorlovens regelsæt, men kan af revisorer udøves på lige fod med andre virksomhedsrådgivere, som f.eks. advokater, skatterådgivere, virksomhedskonsulenter m.v.

Spørgsmål 22:

Ministerens bedes oplyse, hvordan den sparede efteruddannelsesudgift retfærdiggør de tab, erhvervslivets mindre virksomheder og revisors øvrige kunder kan blive påført, hvis de bliver rådgivet af en godkendt revisor, der ikke er tilstrækkeligt efteruddannet; der ikke har den seneste viden om skattereglerne, om erhvervslovgivningen osv.?

Svar:

Som nævnt i min besvarelse af bl.a. spørgsmål 18, er jeg ikke enig i, at muligheden for at kunne differentiere efteruddannelsen vil betyde, at nogle revisorer ikke bliver tilstrækkeligt efteruddannet. At efteruddannelsen kan differentieres giver mulighed for, at den enkelte revisor kan tilpasse og fokusere sin efteruddannelse efter den type opgaver, som revisor beskæftiger sig med.

Revisorkommissionen vil blive inddraget i arbejdet med udformning af efteruddannelseskravene. Jeg er helt tryk ved, at de vil være i stand til at fastlægge de krav, der skal stilles, så kvaliteten af revisors arbejde ikke bare fastholdes, men også forøges.

Jeg mener derfor, at det er ubegrundet at tro, at en lovfæstelse af kravet om efteruddannelse skulle svække revisorerne og dermed kunne medføre tab for erhvervslivets mindre virksomheder. Tværtimod mener jeg, at en fokusering af den obligatoriske efteruddannelse betyder et løft for den gruppe revisorer, der har disse virksomheder som kunder.

Spørgsmål 23:

De mindre revisionsvirksomheder, der er medlemmer af en revisorforening, vil fortsat skulle efteruddannes i overensstemmelse med den internationale revisorforening IFAC's krav. Den samlede reelle erhvervsøkonomiske konsekvens af at kræve samme efteruddannelse for alle godkendte revisorer er derfor kun godt 8 mio. kr. Bl.a. på den baggrund bedes ministeren oplyse, om målet om en reduktion af »økonomiske byrder« er vigtigere end hensynet til de købere af revisors ydelser, som loven har til formål at beskytte?

Svar:

Som nævnt i min besvarelse af spørgsmål 18, er den foreslåede differentiering et udtryk for, at der stilles meget forskellige krav til revisionen af årsrapporten for et stort børsnoteret selskab, der af-

lægger årsrapport efter de internationale regnskabsstandarder (IFRS), og til revisionen af den lille lokale bagerbutik, der skal følge minimumskravene i årsregnskabsloven.

En differentiering af efteruddannelsesniveaue t giver derved den enkelte revisor valgmuligheden for at fokusere sin efteruddannelse mod netop de opgaver, revisor beskæftiger sig med.

På den baggrund mener jeg, at kravet om obligatorisk efteruddannelse for alle revisorer – uanset medlemskab af revisorforeningerne – tilgodeser hensynet til de købere af revisors ydelser, som loven har til formål at beskytte.

Spørgsmål 24:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 24. april 2008 fra Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, jf. L 120 – bilag 5.

Svar:

Henvendelsen fra Foreningen af Statsautoriserede Revisorer (FSR) centrerer sig hovedsageligt om 1) begrundelsen for, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal have adgang til revisionsvirksomheder uden retskendelse, jf. Lars Bo Langsteds responsum herom 2) antallet af bemyndigelser, 3) kravet om efteruddannelse og 4) deponering af beskikkelse.

Ad 1) Undersøgelser, herunder adgang uden retskendelse

Lovforslaget indebærer, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan iværksætte undersøgelser af revisionsvirksomheder og herunder uden forudgående retskendelse få adgang til sådanne virksomheder.

Forslaget bygger på den vurdering, at et krav om retskendelse ikke medfører en yderligere retssikkerhedsmæssig gevinst, idet retssikkerhedsloven i forvejen giver en tilstrækkelig beskyttelse af parterne.

I forbindelse med udarbejdelsen af retssikkerhedsloven har Retssikkerhedskommissionen anført, at der normalt ikke vil være opstillet materielle betingelser i lovgivningen med hensyn til at gennemføre tvangsindgreb uden for strafferetsplejen. Indførelse af et krav om retskendelse ville efter kommissionens opfattelse ikke være nogen reel retssikkerhedsmæssig gevinst og ville på den anden side kunne have betydelige ressourcemæssige konsekvenser og konsekvenser for myndighedernes mulighed for at gennemføre en effektiv kontrol.

Jeg har forelagt Professor Lars Bo Langsteds responsum for Justitsministeriet, der på den baggrund har udarbejdet vedlagte notat af 8. maj 2008 om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til uden forudgående retskendelse at få adgang til revisionsvirksomheder. Justitsministeriet mener ikke, at der er grundlag for at fravige den hidtidige praksis, hvor der ikke stilles krav om forudgående retskendelse i forbindelse med myndighedernes kontrolbesøg. Justitsministeriet påpeger i den forbindelse, at der ikke vil være nogen reel retssikkerhedsmæssig gevinst forbundet med et krav om retskendelse, når Erhvervs- og selskabsstyrelsen skal ud og foretage kontrolbesøg.

Justitsministeriet nævner også i sit notat, at der under Folketingets behandling af forslaget til retssikkerhedsloven ikke fandtes at være behov for at udvide retssikkerhedslovens § 9 til også at begrænse adgangen til kontrolundersøgelser i tilfælde, hvor der kan blive tale om ikke-strafferetlige foranstaltninger, der kan have større eller mindre lighed med straf.

Lars Bo Langsteds responsum henviser i øvrigt til højesteretsdommen U1999.1015H som argument for, at Revisornævnets afgørelser er »straf« i strafferetsplejens forstand. Dommen kan imidlertid ikke anvendes som argument for, at styrelsen skal indhente en retskendelse forinden der gives adgang til revisionsvirksomheden. Dommen vedrører en ganske anden situation, hvor revisor var

indkaldt som vidne i en straffesag, og hvor anklagemyndigheden samtidig havde indbragt ham for Disciplinærnævnet for Statsautoriserede og Registrerede Revisorer. Dommen tog således alene stilling til, om der forelå grundlag for vidnefritagelse.

Ad 2) Bemyndigelser

I pkt. 2 i henvendelsen fra FSR, henledes opmærksomheden på omfanget af bemyndigelser til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. FSR mener, at der med lovforslaget gives styrelsen meget vide rammer til at fastsætte administrative regler.

Det er korrekt, at forslaget indeholder mange bemyndigelser til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Jeg kan imidlertid oplyse, at ca. halvdelen af bemyndigelserne er videreførelser fra den gældende revisorlov. Hertil kommer, at de fleste af de nye bemyndigelser vedrører områder, hvor EU-kommissionen er bemyndiget til at fastsætte nærmere regler i samarbejde med medlemslandene efter den såkaldte komitologi-procedure.

Netop fordi det kan forekomme betænkeligt med så mange bemyndigelser, er der – i overensstemmelse med Justitsministeriets retningslinier – gjort meget ud af, at bemærkningerne til hver enkelt bemyndigelse indeholder en meget præcis beskrivelse af omfanget og rammerne for bemyndigelsen.

Bemyndigelserne afspejler således dels, at EU-Kommissionen i direktivet er tillagt en lang række bemyndigelser, dels at flere bestemmelser bedst egner sig til udmøntning i en bekendtgørelse.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det bl.a., at »I det omfang Kommissionen efter lovforslagets vedtagelse udnytter bemyndigelserne i det nye 8. direktiv om lovpligtig revision til via komitologi-proceduren at fastsætte yderligere regler, vil Erhvervs- og Selskabsstyrelsen forinden reglerne implementeres i dansk ret inddrage de berørte myndigheder og organisationer.«

FSR peger i det medfølgende bilag på nogle områder, hvor foreningen mener, at der kræves særlig agtpågivenhed. Som det fremgår af det ovenstående citat fra bemærkningerne, vil foreningerne forinden der sker implementering i dansk ret, blive inddraget.

FSR ønsker, at lovforslagets bestemmelser om uafhængighed og om kvalitetsstyringssystemer fastsættes i overensstemmelse med de regler, der er fastsat af den internationale revisororganisation. Jeg skal i den forbindelse henlede opmærksomheden på, at lovforslaget implementerer de regler, der er fastsat i medfør af Europa-Parlamentets og Rådets 8. direktiv, og at disse regler på enkelte punkter kan afvige fra de regler, revisorerne selv har fastsat.

Ad 3) Kravet om efteruddannelse

FSR udtrykker i pkt. 3 i henvendelsen bekymring for lovforslagets mulighed for differentieret efteruddannelse. Foreningen henviser i det medfølgende bilag til, at dens efteruddannelsesregler bygger på den internationale revisororganisation IFAC's regler for efteruddannelse, og foreningen finder, at IFAC's regler bør være minimumskrav for alle revisorer.

I bilaget har FSR en række kommentarer til lovforslagets bestemmelse om efteruddannelse. Disse kommentarer er i det store hele behandlet i Erhvervsudvalgets spørgsmål 18-23, og jeg kan derfor henvise til min besvarelse af disse spørgsmål.

I henvendelsen peger FSR endvidere på, at bestemmelsen vil være konkurrencebegrænsende og hindre, at mindre revisionsvirksomheder vokser sig store. Jeg skal i den forbindelse gøre opmærksom på, at det med lovforslaget nu bliver obligatorisk for *alle* revisorer at gennemgå efteruddannelsen, uanset om man er medlem af revisorforeningerne. Endvidere fastsættes der ikke i lovforslaget maksimumsgrænser for revisorerne efteruddannelse. Det står således revisorerne frit for at dygtig-

gøre sig ud over de obligatoriske rammer og derved skabe mulighed for at konkurrere frit med andre revisorer.

Ad 4) Deponering af beskikkelse

I pkt. 4 gør FSR opmærksom på, at lovforslaget ændrer årelang praksis om, at statsautoriserede revisorer med deponeret beskikkelse kan anvende denne titel på visitkort og lignende.

Det er korrekt, at revisorerne efter lovforslaget ikke længere kan anvende deres titel med tilføjesen af ordene: »med deponeret beskikkelse«, som der hidtil har været praksis for. Imidlertid har det vist sig, at mange revisorer med deponerede beskikkelser i stedet har anvendt forkortelsen »mdb«. Dette kan bl.a. vises ved en almindelig søgning på Internettet.

En forkortelse er vildledende for kunder og borgere, som ikke kan se, at revisor ikke i den aktuelle situation er i besiddelse af sin godkendelse. Derfor har jeg valgt i lovforslaget at afskære muligheden for at benytte forkortelser. Dette er i øvrigt i overensstemmelse med reglerne for advokater.

Jeg kan derfor ikke se, hvorfor der skulle være behov for særbehandling af revisorerne på dette punkt i forhold til de helt tilsvarende regler for advokaterne.

NOTAT om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til uden forudgående retskendelse at få adgang til revisionsvirksomheder som foreslået i L 120 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (revisorloven)

1. Indledning

Økonomi- og erhvervsministeren har den 27. marts 2008 fremsat lovforslag nr. L 120 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (revisorloven).

Det nævnte lovforslag indeholder i §§ 37-42 en række bestemmelser om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til at foretage undersøgelser af revisionsvirksomheder, herunder at foretage kontrolundersøgelser hos virksomhederne uden forudgående retskendelse.

I forbindelse med 1. behandlingen af lovforslaget er der over for økonomi- og erhvervsministeren bl.a. rejst spørgsmål i forhold den nævnte adgang for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen til uden forudgående retskendelse at få adgang til revisionsvirksomheder. Folketingets Erhvervsudvalg har således bl.a. i et spørgsmål om det omhandlede lovforslag (spørgsmål nr. 24 af 25. april 2008) anmodet om økonomi- og erhvervsministerens kommentarer til en henvendelse af 24. april 2008 fra Foreningen af Statsautoriserede Revisorer (L 120 – bilag 5).

I den nævnte henvendelse af 24. april 2008 har Foreningen af Statsautoriserede Revisorer – med henvisning til et responsum af 8. april 2008 udarbejdet af professor Lars Bo Langsted – bl.a. gjort gældende, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen alene bør have adgang til revisionsvirksomheder i forbindelse med undersøgelser omfattet af lovforslagets §§ 37-42 efter forudgående retskendelse.

På den anførte baggrund har Økonomi- og Erhvervsministeriet anmodet Justitsministeriet om en udtalelse om det nævnte spørgsmål.

Under *pkt. 2* redegøres der nærmere for lovforslagets bestemmelser om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til uden forudgående retskendelse at foretage undersøgelser af revisionsvirksomheder. Dernæst er der under *pkt. 3* en omtale af professor Lars Bo Langsteds responsum af 8. april 2008.

Justitsministeriets bemærkninger om det nævnte spørgsmål fremgår af *pkt. 4*. Notatet sammenfattes under *pkt. 5*.

2. Nærmere om lovforslagets bestemmelser om undersøgelse uden forudgående retskendelse

2.1. Det omhandlede lovforslag indeholder som nævnt i §§ 37-42 en række bestemmelser om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til at foretage undersøgelser af revisionsvirksomheder, herunder om styrelsens mulighed for uden forudgående retskendelse at få adgang til sådanne virksomheder. De relevante bestemmelser herom har følgende ordlyd:

»§ 37. Hvis Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vurderer, at der er en risiko for, at en revisor eller en revisionsvirksomhed har overtrådt eller vil overtræde bestemmelser i eller efter denne lov, kan styrelsen iværksætte og gennemføre en undersøgelse med henblik på at konstatere, korrigere eller forhindre en sådan overtrædelse. Dette gælder ikke en erklæring efter § 1, stk. 3. Styrelsen kan endvidere iværksætte en undersøgelse, hvis den bliver anmodet herom af en kompetent udenlandsk myndighed, jf. § 32, stk. 2, nr. 5.

Stk. 2. [...]

§ 39. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til en revisionsvirksomhed og til virksomhedens fortegnelser, papirer m.v., herunder også materiale, der opbevares elektronisk, for at tilvejebringe oplysninger, der er nødvendige til brug for en undersøgelse efter § 37, jf. dog § 9 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter.

Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse på bygninger eller dele af bygninger, der udelukkende anvendes til privat beboelse.

Stk. 3. [...].«

Som det fremgår, er det foreslået, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal kunne foretage en undersøgelse af en revisor eller en revisionsvirksomhed, hvis styrelsen vurderer, at der er en risiko for, at den pågældende revisor eller revisionsvirksomhed har overtrådt eller vil overtræde bestemmelser i revisorloven eller bestemmelser udstedt i medfør af loven.

Det er endvidere foreslået, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i forbindelse med en sådan undersøgelse til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse skal have adgang til en revisionsvirksomhed og til virksomhedens fortegnelser, papirer m.v., herunder også materiale, der opbevares elektronisk, for at tilvejebringe oplysninger, der er nødvendige til brug for undersøgelsen.

Den nævnte undersøgelse skal dog ske under iagttagelse af bestemmelsen i § 9 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter (retssikkerhedsloven). Denne bestemmelse fastslår i stk. 1, at tvangsindgreb i tilfælde, hvor en enkeltperson eller juridisk person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse, og hvor tvangsindgrebet foretages med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene kan gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen. Efter bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 9, stk. 2, gælder dette dog ikke i tilfælde, hvor tvangsindgrebet gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf. Bestemmelsen i stk. 2 indebærer således, at det pågældende tvangsindgreb (f.eks. en kontrolundersøgelse) kan gennemføres efter den forvaltningsretlige særlovgivning, uanset at der er mistanke om et strafbart forhold, hvis tvangsindgrebet gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf (f.eks. udstedelse af påbud).

I lovforslagets § 40 er det foreslået, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, i det omfang en undersøgelse af den pågældende revisor eller revisionsvirksomhed viser, at revisorloven eller bestemmelser

udstedt i medfør af denne lov er overtrådt, skal kunne give en påtale, påbyde at overtrædelser bringes til ophør eller indbringe revisor og revisionsvirksomheden for Revisornævnet,

2.2. I bemærkningerne til lovforslagets § 37 er det anført, at den undersøgelsesadgang for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, der er foreslået indført i bestemmelsens stk. 1, er et væsentligt led i bl.a. højnelsen af kvaliteten af revisors arbejde samt forebyggelsen af regnskabsskandaler. Formålet med bestemmelsen er derimod ikke at iværksætte undersøgelser, der sigter mod at konstatere strafbare forhold.

Om den omtalte adgang for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen til at foretage en undersøgelse er der i øvrigt anført følgende i bestemmelsens bemærkninger:

»Bestemmelsen anfører, at der skal være risiko for, at revisor og/eller revisionsvirksomheden har eller vil overtræde bestemmelser i revisorloven. Der skal således være en indikation af, at revisorlovgivningen er eller vil blive overtrådt. Undersøgelserne forventes især at omfatte lovpligtige revisioner, hvor der kan rejses eller er rejst tvivl om kvaliteten af den udførte revision. Det kan f.eks. omfatte situationer, hvor det ved den regnskabskontrol af børsnoterede selskaber, som udføres af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen og Finanstilsynet som sekretariat for Fondsrådet, konstateres, at der kan rejses tvivl om revisionens tilstrækkelighed. Behovet for at iværksætte en undersøgelse kan tilsvarende udspringe fra den stikprøvevise kontrol af modtagne årsrapporter, der udføres af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i medfør af årsregnskabsloven, eller den regnskabskontrol af ikke-børsnoterede finansielle virksomheder, der udføres af Finanstilsynet i medfør af lov om finansiell virksomhed. Bestemmelsen betyder desuden, at styrelsen kan iværksætte en undersøgelse på baggrund af udefra kommende informationer, der kan gøre styrelsen opmærksom på en situation, der nødvendiggør en undersøgelse. Eksempelvis kan styrelsen iværksætte en undersøgelse, såfremt der i medierne er blevet sat fokus på omstændigheder hos en eller flere revisorer/revisionsvirksomheder, der indikerer overtrædelse af revisorlovgivningen. Styrelsen kan endvidere – i overensstemmelse med 8. direktivs artikel 49, stk. 1, litra c – anmode en revisor om specifikation af det samlede honorar, som er faktureret til en mellemstor virksomhed, med henblik på at konstatere, om der er sket en overtrædelse af uafhængighedsreglerne i forbindelse med udførelsen af revisionen. Det skal imidlertid bemærkes, at det ikke er hensigten, at styrelsen skal fungere som klageinstans for utilfredse kunder, konkurrenter, pressen, mv. Det er således til enhver tid Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, der tager stilling til, om der foreligger oplysninger af en karakter, der berettiger iværksættelsen af en undersøgelse. Det skal bemærkes, at undersøgelserne skal foretages i overensstemmelse med lov om retssikkerhed, jf. bemærkningerne til forslaget §§ 38 og 39.«

Økonomi- og Erhvervsministeriet har over for Justitsministeriet oplyst, at det med bestemmelsen i lovforslagets § 37 sammenholdt med de tilhørende bemærkninger er hensigten at overlade det til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen at vurdere, om der er behov for at foretage en kontrolundersøgelse hos en revisionsvirksomhed. Økonomi- og Erhvervsministeriet har i den forbindelse endvidere oplyst, at styrelsens vurdering af, om der i det enkelte tilfælde er behov for at foretage en sådan undersøgelse, vil bero på et samlet skøn, og det er ikke en betingelse for at foretage en kontrolundersøgelse, at der foreligger en mistanke om, at en revisionsvirksomhed overtræder revisorlovgivningen. En kontrolundersøgelse kan således – som det fremgår af bemærkningerne – f.eks. foretages alene på baggrund af, at der i medierne er blevet sat fokus på omstændigheder hos en revisionsvirksomhed, der kan indikere en overtrædelse af revisorlovgivningen.

Økonomi- og Erhvervsministeriet har i øvrigt oplyst, at den nævnte vide adgang for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen til at iværksætte undersøgelser i medfør af lovforslagets § 37 skal ses i sammenhæng med, at de undersøgelser, der kan foretages efter § 37, ikke alene er kontrolundersøgelser hos virksomhederne omfattet af § 39, men at § 37 også regulerer de undersøgelseskridt, som Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan iværksætte forud for sådanne kontrolundersøgelser. Et sådant »indleden-

de« undersøgelsesskridt kan f.eks. bestå i en skriftlig henvendelse til en revisionsvirksomhed med anmodning om at modtage visse oplysninger.

2.3. Som begrundelse for, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal kunne foretage en undersøgelse af en revisionsvirksomhed uden forudgående retskendelse, er der anført følgende i bemærkningerne til § 39, stk. 1:

»I forbindelse med lovforslagets udarbejdelse har der været overvejelser om, at styrelsen alene kan få adgang til revisionsvirksomhederne med en forudgående retskendelse. Retssikkerhedskommissionens betænkning nr. 1428/2003 fastslår imidlertid, at krav om retskendelse ikke indebærer nogen reel retssikkerhedsmæssig gevinst, idet retssikkerhedsloven i forvejen giver en tilstrækkelig beskyttelse af de involverede parter. I overensstemmelse hermed, er der i den gældende lovgivning normalt ikke fastsat krav om en forudgående domstolsprøvelse (i form af retskendelse) af myndighedernes grundlag for at foretage kontrolbesøg uden for strafferetsplejen, jf. f.eks. lov om finansiel virksomhed, hvor Finanstilsynet uden retskendelse kan gennemføre kontrolbesøg. I tilfælde af, at der er begrundet mistanke om, at der er tale om et strafbart forhold, skal sagen overgives til politiet i overensstemmelse med retsplejelovens regler, jf. henvisningen til retssikkerhedslovens § 9. Se nærmere nedenfor. Retssikkerhedsloven og retsplejeloven sikrer således til fulde borgernes retssikkerhed, og et krav om forudgående indhentelse af retskendelse vil ikke tilføre borgeren en udvidet retssikkerhed.«

3. Professor Lars Bo Langsteds responsum

3.1. Som nævnt oven for under pkt. 1 har professor Lars Bo Langsted – på baggrund af en anmodning fra Foreningen af Statsautoriserede Revisorer – udarbejdet et responsum af 8. april 2008 om lovforslagets bestemmelser om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til en revisionsvirksomhed uden forudgående retskendelse. I det nævnte responsum konkluderer professor Lars Bo Langsted, at der er »mere end tilstrækkelige [argumenter] til at støtte et krav om forudgående dommerkendelse«.

Som begrundelse for den nævnte konklusion peges der i første række på, at det fremgår af lovforslagets § 37, stk. 1, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan iværksætte og gennemføre en undersøgelse, hvis styrelsen vurderer, at der er en risiko for, at en revisor eller en revisionsvirksomhed har overtrådt eller vil overtræde bestemmelser i eller efter loven. I forlængelse heraf anføres det – med henvisning til bestemmelsens bemærkninger – at vurderingen af, om der foreligger en sådan risiko, vil skulle relateres til noget helt konkret, og at en dommer meningsfuldt vil kunne foretage en sådan vurdering.

3.2. I anden række peges der på retssikkerhedslovens § 9, hvorefter tvangsindgreb, herunder undersøgelse af forretningslokaler, alene kan gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen (og dermed efter forudgående retskendelse), hvis en enkeltperson eller juridisk person med rimelig grund mistænkes for at have begået en strafbar lovovertrædelse. I forlængelse heraf anføres det, at gennemførelse af tvangsindgreb efter lovforslaget forudsætter, at der er en risiko for, at der er eller kan blive tale om overtrædelse af lovgivningens regler, og at stort set alle bestemmelserne i lovforslaget og de dertil hørende bekendtgørelser er strafbelagte.

3.3. Herudover anføres det, at en revisor, der i forbindelse med et kontrolbesøg findes at have overtrådt revisorlovens bestemmelser, herunder kravet om overholdelse af god revisorskik, i realiteten vil blive indbragt for Revisornævnet, og at reaktionerne i disciplinærsystemet, der formelt set ikke er et egentligt straffesystem, har en sådan strenghed, at de næsten modsvarer de strafferetlige. Det kan derfor tænkes, at det i forbindelse med mange kontrolundersøgelser vil blive påberåbt, at disciplinæransvaret er en »straf« i retssikkerhedslovens forstand. I forlængelse heraf anføres det, at det for at undgå tvivl om, hvorvidt der i forbindelse med en undersøgelse er tale om en muligt straf-

lignende sanktion eller ej, vil være det enkleste – og retssikkerhedsmæssigt mest betryggende – med det samme at lade en dommer vurdere Erhvervs- og Selskabsstyrelsens grundlag for at foretage en undersøgelse.

4. Justitsministeriets bemærkninger

4.1. I lovgivningspraksis stilles der normalt ikke krav om forudgående retskendelse i forhold til bestemmelser, der giver forvaltningsmyndighederne adgang til at foretage tvangsindgreb (kontrolundersøgelser) uden for strafferetsplejen. Det skyldes, at der normalt ikke er opstillet nærmere betingelser for adgangen til at foretage sådanne tvangsindgreb, der bl.a. kan have karakter af stikprøvevis kontrol og lignende, således at der normalt ikke vil være noget nærmere at prøve for domstolene.

Om baggrunden for den omtalte lovgivningspraksis kan der bl.a. henvises til Retssikkerhedskommissionens betænkning nr. 1428/2003, side 113 f., hvoraf det fremgår, at kommissionen fandt, at et almindeligt krav om forudgående retskendelse i forbindelse med tvangsindgreb uden for strafferetsplejen på den ene side ikke ville være nogen reel retssikkerhedsmæssig gevinst og på den anden side ville kunne have betydelige ressourcemæssige konsekvenser og konsekvenser for myndighedernes muligheder for at gennemføre en effektiv kontrol.

Spørgsmålet er, om der i det foreliggende tilfælde er tilstrækkeligt grundlag for at fravige den normale lovgivningspraksis og dermed stille krav om, at de omhandlede kontrolundersøgelser alene skal kunne foretages efter forudgående retskendelse.

4.2. Som nævnt under punkt 3.1 har professor Lars Bo Langsted i sit responsum anført, at en dommer meningsfuldt vil kunne foretage en bedømmelse af Erhvervs- og Selskabsstyrelsens vurdering af, om der – som det fremgår af lovforslagets § 37 – er en risiko for, at en revisor eller en revisionsvirksomhed har overtrådt eller vil overtræde bestemmelser i eller efter loven.

I forhold til dette spørgsmål skal Justitsministeriet bemærke følgende:

Det følger af lovforslagets § 39 sammenholdt med § 37, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan foretage en undersøgelse af en revisionsvirksomheds lokaler mv., hvis der foreligger en risiko for, at virksomheden har overtrådt eller vil overtræde revisorloven eller regler udstedt i medfør af denne lov. Der er således ikke tale om en kontrolbestemmelse, der – som f.eks. miljøbeskyttelseslovens § 87, stk. 1, hvorefter tilsynsmyndighederne til enhver tid, hvis det skønnes nødvendigt, har adgang til ejendomme mv. for at foretage undersøgelser efter miljøbeskyttelsesloven – er ”indholdsløs” med hensyn til, hvilke betingelser der skal være opfyldt for, at indgrebet kan foretages. Det vil derfor kunne anføres, at der bør være et krav om forudgående retskendelse, når Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal have adgang til revisionsvirksomheder, idet domstolene vil have noget at tage stilling til (nemlig om der foreligger en risiko for, at revisionsvirksomheden har overtrådt revisorloven m.v.).

Heroverfor står imidlertid, at lovforslagets § 37 som nævnt under pkt. 2.2. ovenfor indebærer, at det er overladt til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen at vurdere, om der er grundlag for at iværksætte en undersøgelse. Denne vurdering vil bero på et samlet skøn, og det er ikke en betingelse for at foretage en undersøgelse, at der foreligger en mistanke om, at en revisionsvirksomhed overtræder revisorlovgivningen.

Som det fremgår af pkt. 2.2 ovenfor, er der således tale om, at styrelsens vurdering vil have en udpræget skønsmæssig karakter, og vurderingen kan ifølge lovforslagets bemærkninger f.eks. have sin baggrund i den stikprøvevis kontrol af modtagne årsrapporter eller i, at der i medierne er blevet sat fokus på en sag.

På den anførte baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at der ikke ville være nogen væsentlig reel retssikkerhedsmæssig gevinst forbundet med et krav om retskendelse på dette område. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens vurdering vil således som anført bero på et samlet skøn af en karakter, som det ville være vanskeligt at foretage en retlig efterprøvelse af.

Justitsministeriet finder derfor, at de synspunkter, der er anført af professor Lars Bo Langsted, jf. pkt. 3.1 ovenfor, ikke giver tilstrækkeligt grundlag for at fravige den normale lovgivningspraksis, hvorefter der ikke stilles krav om forudgående retskendelse i forbindelse med tvangsindgreb (kontrolundersøgelser) uden for strafferetsplejen. Dette gælder – som det fremgår – uanset at bestemmelsen i lovforslagets § 37 ikke som mange andre bestemmelser, der hjemler kontrolundersøgelser uden for strafferetsplejen, er »indholdsløs« med hensyn til, hvilke betingelser der skal være opfyldt for, at undersøgelsen kan foretages.

Det tilføjes i øvrigt, at retssikkerhedslovens § 9 vil være til hinder for, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i tilfælde, hvor der måtte være mistanke om et strafbart forhold, efter lovforslagets § 37 gennemfører en kontrolundersøgelse med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for en straffesag mod vedkommende revisor eller revisionsvirksomhed, jf. pkt. 2.1 ovenfor.

4.3. Som nævnt ovenfor under pkt. 3.2 har professor Lars Bo Langsted i sit responsum anført, at lovforslagets § 37 rejser særlige spørgsmål i forhold til retssikkerhedslovens § 9. Professor Lars Bo Langsted har i den forbindelse bl.a. henvist til, at lovforslagets § 37 forudsætter, at der er en risiko for, at der er eller kan blive tale om overtrædelse af lovgivningens regler, og at stort set alle bestemmelserne i lovforslaget og de dertil hørende bekendtgørelser er strafbelagte. Desuden har han henvist til, at de reaktioner, som en revisor kan blive mødt med i forbindelse med en sags eventuelle indbringelse for Revisornævnet – der formelt set ikke er et egentligt straffesystem – har en sådan streghed, at de næsten modsvarer de strafferetlige.

Hertil skal Justitsministeriet bemærke følgende:

Ovenfor under pkt. 4.2 er der en nærmere omtale af lovforslagets § 37. Heraf fremgår det, at denne bestemmelse om bl.a. adgangen til at foretage kontrolundersøgelser – i modsætning til retssikkerhedslovens § 9 om tilfælde, hvor der er mistanke om et strafbart forhold – ikke er begrænset til at omfatte tilfælde, hvor der foreligger mistanke om overtrædelse af revisorloven eller regler udstedt i medfør af denne lov.

Som endvidere anført under pkt. 4.2 er retssikkerhedslovens § 9 til hinder for, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i tilfælde, hvor der måtte være mistanke om et strafbart forhold, gennemfører en kontrolundersøgelse med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for en straffesag mod vedkommende. Det indebærer, at kontrolundersøgelsen skal foretages af politiet efter reglerne i retsplejeloven, hvorefter udgangspunktet er, at en sådan undersøgelse alene kan foretages efter forudgående retskendelse.

Retssikkerhedslovens § 9 er derimod ikke til hinder for, at der – uanset at der måtte foreligge en mistanke om et strafbart forhold – gennemføres en kontrolundersøgelse, hvis undersøgelsen gennemføres med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf (f.eks. udstedelse af påbud), jf. retssikkerhedslovens § 9, stk. 2, og pkt. 2.1 ovenfor.

Bestemmelsen i retssikkerhedslovens § 9 er således ikke til hinder for, at der – uanset at der foreligger mistanke om et strafbart forhold – under en kontrolundersøgelse tilvejebringes oplysninger med henblik på behandling af foranstaltninger, som ikke udgør straf. Det gælder, selv om der måtte være tale om foranstaltninger, som muligt kan opfattes som foranstaltninger, der (med professor Lars Bo Langsteds ord) »næsten modsvarer de strafferetlige«.

Det kan i den forbindelse oplyses, at der under Folketingets behandling af forslaget til retssikkerhedsloven ikke fandtes at være behov for at udvide retssikkerhedslovens § 9 til også at begrænse adgangen til kontrolundersøgelser i tilfælde, hvor der kan blive tale om ikke-strafferetlige foranstaltninger, der kan have større eller mindre lighed med straf, jf. herved Justitsministeriets besvarelse af 24. januar 2004 af spørgsmål nr. 3 fra Folketingets Retsudvalg.

På den anførte baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at lovforslagets § 37 ikke rejser særlige spørgsmål i forhold til retssikkerhedslovens § 9.

5. Sammenfatning

Der er i forbindelse med 1. behandlingen af lovforslag nr. L 120 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (revisorloven) over for økonomi- og erhvervsministeren bl.a. rejst spørgsmål i forhold til lovforslagets ordning om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til uden forudgående retskendelse at foretage kontrolundersøgelser hos revisionsvirksomheder.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de indvendinger, der er rejst i forhold til den nævnte ordning, ikke er af en sådan karakter, at der er tilstrækkeligt grundlag for at fravige udgangspunktet i lovgivningspraksis om, at der i forhold til bestemmelser, der uden for strafferetsplejen hjemler tvangsindgreb af kontrolhensyn, ikke stilles krav om forudgående retskendelse.

Spørgsmål 25:

Har ministeren overvejet at indføre specielle krav til uddannelse og erfaringer, før et revisionsfirma må revidere børsnoterede selskaber og finansielle selskaber/virksomheder? Det er spørgerens opfattelse, at de store skandaler i USA har medført, at der er indført sådanne krav til revisionsfirmaer i USA.

Svar:

Det følger af god revisorskik, at revisorer og revisionsvirksomheder forinden man påtager sig en revisionsopgave, skal sikre sig, at den fornødne kompetence til at udføre opgaven er til stede. Det gælder uanset hvilken type virksomhed, der er tale om at revidere. Såvel nationalt som internationalt gælder, at »en revision er en revision«, og at den skal udføres i overensstemmelse med de gældende revisionsstandarder.

Det fremsatte lovforslag bygger på de internationale regler, som er fastsat i det nye 8. direktiv. Disse regler er bl.a. blevet til i forbindelse med en dialog mellem EU-Kommissionen og de amerikanske myndigheder. En dialog, som også har sigtet på at bygge bro mellem de »kulturforskelle«, der er mellem den europæiske og den amerikanske tilgang til reguleringen af revisorerens forhold. Den amerikanske regulering karakteriseres som regelbaseret (»tickbox-metoden«), mens den europæiske betegnes som principbaseret, hvor også revisors professionelle dømmekraft spiller en væsentlig rolle.

Da »en revision er en revision« efter gængs opfattelse, indeholder direktivet ikke særlige uddannelsesmæssige krav eller særlige krav om erfaring hos revisorer, der reviderer børsnoterede eller finansielle virksomheder. Derimod indeholder direktivet, og dermed også det fremsatte lovforslag, forslag til obligatorisk efteruddannelse for alle godkendte revisorer.

Ved denne efteruddannelse bliver der netop mulighed for, at de enkelte revisorer kan udvikle og målrette deres kompetencer mod de opgaver, som de rent faktisk beskæftiger sig med. Det gælder revisorer, der beskæftiger sig med mindre virksomheder, men det gælder også – og ikke mindst – revisorer, der reviderer virksomheder af interesse for offentligheden, herunder børsnoterede og finansielle virksomheder.

Det kan tilføjes, at uddannelsen til revisor i Danmark ligger på et meget højt niveau og anses for at give de nødvendige teoretiske og praktiske færdigheder til at udføre alle erklæringsopgaver, som i henhold til lovgivningen er tillagt disse revisorer. Hvor en revisionsopgave kræver særligt kendskab til en branche, skal revisor, som foran nævnt, sikre sig, at det revisionsteam, der er knyttet til opgaven, besidder den fornødne kompetence og viden på det specifikke område.

Spørgsmål 26:

Finder ministeren, at et revisionsfirma kan opretholde ekspertise i revision af finansielle virksomheder som banker, forsikringsselskaber o. lign., hvis firmaet kun reviderer en finansiell virksomhed årligt? Spørgeren minder om, at også i Danmark har vi nu eksempler på en krisesituation med en bankvirksomhed, hvor offentligheden har fået det indtryk, at det er et meget svært område at revidere.

Svar:

Som nævnt under min besvarelse af spørgsmål 25, ligger danske revisorers uddannelse generelt på et sådant niveau, at den anses for at give de nødvendige teoretiske og praktiske færdigheder til at udføre alle erklæringsopgaver, som i henhold til lovgivningen er tillagt disse revisorer. Dertil kommer, at revisorer skal besidde de fornødne kompetencer til at udføre en opgave, ellers kan og må de ikke påtage sig opgaverne, hvilket følger af reglerne om god revisorskik.

Når det er sagt, kan jeg erklære mig enig i, at revision af finansielle virksomheder – som det i øvrigt er tilfældet med f.eks. biotekvirksomheder og virksomheder inden for andre brancher – også forudsætter et særligt kendskab til branchen.

Med lovforslagets krav om obligatorisk efteruddannelse for alle godkendte revisorer bliver der nu mulighed for, at revisorerne via efteruddannelsen kan spores ind på netop de kompetencer, som er relevante for de opgaver, de beskæftiger sig med.

Spørgsmål 27:

I hvilke særlige situationer er det, at ministeren forventer, at tilsynsmyndighederne uden varsel vil gennemføre kontrol at et revisionsfirma?

Ministeren ved, at der fra branchens side er udarbejdet et notat, der sætter spørgsmålstejn ved denne nye praksis.

Svar:

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen iværksætter undersøgelser, når styrelsen vurderer, at der er risiko for, at en revisor eller revisionsvirksomhed har overtrådt revisorlovgivningen. Undersøgelsen skal foretages i overensstemmelse med retssikkerhedsloven.

Retssikkerhedslovens § 2 fastslår, at proportionalitetsprincippet skal overholdes ved myndigheds brug af tvangsindgreb, herunder undersøgelser. Det betyder, at et tvangsindgreb kun må anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet.

På denne baggrund må det forventes, at hovedparten af de undersøgelser, der bliver iværksat, kan gennemføres ved, at revisor eller revisionsvirksomheden i dialog med Erhvervs- og Selskabsstyrelsen indsender oplysninger eller dokumentation til styrelsen. Større revisionsfirmaer opbevarer ofte disse oplysninger og dokumenter i digitaliseret form. I den situation kunne man vel i øvrigt forestille sig, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen blev inviteret til eller uden videre fik lov til at se de rele-

vante oplysninger hos revisionsfirmaet i dets systemer for at lette besværet – ikke mindst for revisionsfirmaet selv.

Retssikkerhedsloven foreskriver i § 5, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen forud for beslutning om at gennemføre en undersøgelse i revisionsvirksomheden skriftligt og med 14 dages varsel skal underrette revisor eller revisionsvirksomheden.

Gennemførelse af en undersøgelse uden varsel i en revisionsvirksomhed må derfor i overensstemmelse med retssikkerhedsloven forventes at forekomme alene undtagelsesvist.

Behovet for at kunne gennemføre en undersøgelse uden varsel vil, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, kunne gennemføres, såfremt øjemedet med undersøgelsen ville forspildes ved en forudgående underretning. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis der er risiko for, at revisor eller revisionsvirksomheden vil bortskaffe eller manipulere med de arbejdsoplysninger, der danner grundlag for f.eks. den afgivne revisionspåtegning på et børsnoteret selskabs årsrapport.

Behovet kunne ligeledes forekomme, hvor der i offentligheden er skabt tvivl om kvaliteten af revisionen af årsrapporten for et børsnoteret selskab. Det kan her være af afgørende betydning for markedets tillid til det børsnoterede selskabs årsrapport og selskabets kursdannelse, at det hurtigst muligt konstateres eller afkræftes, hvorvidt revisor har udført revisionen i overensstemmelse med revisorlovgivningen.

Kravet om at kunne gennemføre effektive undersøgelser følger af det nye 8. direktiv om lovpligtig revision. Revisorbranchens indvendinger retter sig ikke mod muligheden for at gennemføre undersøgelser, men retter sig mod muligheden for at kunne gennemføre en undersøgelse i en revisionsvirksomhed uden forudgående indhentelse af en retskendelse.

I regeringen har vi meget nøje drøftet og vurderet problemstillingen, og regeringen finder, at lovforslaget på dette punkt er i fuld overensstemmelse med Retssikkerhedskommissionens betænkning nr. 1428/2003. Et krav om retskendelse i forbindelse med en undersøgelse i en revisionsvirksomhed indebærer ikke nogen reel retssikkerhedsmæssig gevinst, og retssikkerhedsloven giver de involverede parter i en undersøgelse fuldt tilstrækkelig beskyttelse. Jeg skal i den forbindelse henvise til besvarelsen af spørgsmål 10 og 11, stillet af Erhvervsudvalget den 24. april 2008.

Spørgsmål 28:

Er ministeren enig i, at det er den reviderede virksomhed (det reviderede selskab), der står i første række, hvis tilsynsmyndighederne skal gennemføre uanmeldte »raids« i forbindelse med mistanke om uregelmæssigheder i et regnskab?

Svar:

Lad mig indledningsvis slå fast, at lovforslaget *ikke* lægger op til uanmeldte »raids« hos de reviderede virksomheder, men til undersøgelser hos revisionsvirksomheder i overensstemmelse med reglerne i retssikkerhedsloven, jf. min besvarelse af spørgsmål 27. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen får alene bemyndigelse til at foretage undersøgelser ude hos revisionsvirksomhederne.

Formålet med de undersøgelser, der kan iværksættes efter lovforslaget, er ikke en undersøgelse af revisors klient eller dennes regnskab. Adgangen til og reglerne om at undersøge regnskaber hører hjemme i og følger af årsregnskabsloven. Formålet med bestemmelserne i revisorloven er at sikre en højere kvalitet af revisorerne og revisionsvirksomhedens arbejde. Undersøgelserne retter sig derfor imod det arbejde, som revisor og revisionsvirksomheden har udført.

Spørgsmål 29:

Har Danmark nogle udestående problemer med EU vedrørende »administrativt bøvlg? Er det baggrunden for, at Ministeren gennemfører skel i uddannelseskravene, så vi fremover får A- og B-revisorer?

Svar:

Som nævnt i min besvarelse af bl.a. spørgsmål 18, er jeg ikke enig i, at muligheden for at kunne differentiere efteruddannelsen vil betyde, at revisorerne opdeles i et A- og et B-hold.

Baggrunden for forslaget er ikke »administrativt bøvlg, men derimod, som det også fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at der stilles meget forskellige krav til revisionen af årsrapporten for et stort børsnoteret selskab, der aflægger årsrapport efter de internationale regnskabsstandarder (IFRS), og til revisionen af den lille lokale håndværker, der skal følge minimumskravene i årsregnskabsloven.

Den mulighed for differentiering af efteruddannelsen, lovforslaget lægger op til, giver netop mulighed for, at den enkelte revisor kan målrette sin efteruddannelse mod netop den type opgaver, som revisor beskæftiger sig med.

Jeg kan oplyse, at Revisorkommissionen vil blive inddraget i arbejdet med udformning af efteruddannelseskravene. Jeg er helt tryk ved, at de vil være i stand til at fastlægge de krav, der skal stilles, så kvaliteten af revisors arbejde ikke bare fastholdes, men også forøges.

Spørgsmål 30:

Ministerens bedes kommentere henvendelsen af 29. april 2008 fra Dansk Industri, jf. L 120 bilag 7.

Svar:

DI ønsker, at et eller flere medlemmer af revisionsudvalget skal kunne vælges direkte på generalforsamlingen, så de ikke optager plads i bestyrelsen. Herved tilgodeses efter DI's opfattelse ønsket om fleksibilitet og inddragelse af ekstra ressourcer og kompetencer. DI påpeger, at denne mulighed tillades efter 8. direktiv, ligesom DI finder, at dette er i overensstemmelse med EU-Kommissionens henstilling om uafhængige bestyrelsesmedlemmer (2005/162 EF).

Det fremgår af forslagets § 31, stk. 1, at virksomheder, som har værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked, skal etablere et revisionsudvalg.

Af lovforslagets bemærkninger fremgår det endvidere, at vurderingen af, om en person har tilstrækkelig kompetence, foretages af virksomhedens samlede bestyrelse.

Direktivets mulighed for at vælge medlemmer til revisionsudvalget direkte på selskabets generalforsamling er blevet fravalgt ved udarbejdelsen af lovforslagets § 31. Dette skete ud fra den betragtning, at det vil være et brud med den danske ledelsesmodel, hvis der indgår personer, der ikke er medlemmer af bestyrelsen, i et bestyrelsesudvalg. Dette er blandt andet begrundet i ansvarsmæssige betragtninger. Et medlem af revisionsudvalget, som ikke er medlem af bestyrelsen, vil være underlagt en anden ansvarsbedømmelse end et medlem, der samtidig er medlem af bestyrelsen. For at undgå denne forskel, er det i lovforslaget i overensstemmelse med den danske ledelsesmodel fastsat, at revisionsudvalgets medlemmer alle er medlemmer af bestyrelsen.

En ændring i den danske ledelsesmodel er af principiel karakter, og jeg har derfor anmodet Udvalget til modernisering af selskabsretten om at vurdere, hvorvidt det efter den kommende ny selskabslovgivning bør være muligt at lade ikke-bestyrelsesmedlemmer indgå i bestyrelsesudvalg, herunder revisionsudvalget

Jeg skal endelig oplyse, at Sverige i forbindelse med implementeringen af direktivet har valgt samme tilgang som den danske, og åbner ikke op for, at generalforsamlingen kan udpege medlemmer af bestyrelsesudvalg, hvilket også er begrundet i ansvarsspørgsmålet.

Spørgsmål 31:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 29. april 2008 fra Foreningen for Registrerede Revisorer, jf. L 120 – bilag 8.

Svar:

Undersøgelser

Den beføjelse, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen tillægges til at iværksætte en undersøgelse, er udelukkende rettet mod at konstatere, korrigere eller forhindre overtrædelser af revisorlovgivningen. Undersøgelser kan iværksættes, såfremt der foreligger en indikation af, at *revisorlovgivningen* er eller vil blive overtrådt. Reglerne er en konsekvens af det nye 8. nye direktiv, som tilsigter at højne kvaliteten af revisors arbejde.

FRR anfører i sin henvendelse, at retssikkerhedslovens regler ikke kan bruges, når der er risiko for straf. FRR henviser i den forbindelse til responsum udarbejdet af professor Lars Bo Langsted, som anfører, at Revisornævnets beføjelse til at frakende godkendelse samt til at pålægge høje bøder er at betragte som straf.

For besvarelse heraf henvises til spørgsmål 10-11 samt spørgsmål 24.

Differentieret efteruddannelse

FRR anfører i sin henvendelse, at det ikke er korrekt, at generelt praktiserende revisorer har et mindre behov for efteruddannelse end specialisterne, og foreningen foreslår, at Danmark lægger sig op ad den internationale standard på området fra IFAC.

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det bl.a., at 8. direktiv stiller krav om, at *alle* godkendte revisorer deltager i et passende vedvarende uddannelsesprogram, så de kan bevare deres teoretiske viden, faglige kvalifikationer og værdier på et tilstrækkeligt højt niveau. Direktivet tager således ikke stilling til det omfang, efteruddannelsen skal have.

Lovforslagets mulighed for at efteruddannelsen kan differentieres, er således - som det også fremgår af bemærkningerne - udtryk for, at der stilles meget forskellige krav til revisionen af årsrapporten for et stort børsnoteret selskab, der aflægger årsrapport efter de internationale regnskabsstandarder (IFRS), og til revisionen af den lille lokale håndværker, der skal følge minimumskravene i årsregnskabsloven.

Den efteruddannelse, som Revisorkommissionen inddrages i udarbejdelsen af, skal sikre, at revisor bevarer sin teoretiske viden og sine faglige kvalifikationer og værdier på et tilstrækkeligt højt niveau uanset hvilke opgaver, revisor beskæftiger sig med.

En differentiering af efteruddannelsesniveaet giver derved den enkelte revisor valgmuligheden for at fokusere sin efteruddannelse mod netop de opgaver, revisor beskæftiger sig med.

Finansiering

Etableringen af et offentligt tilsyn er et krav, der følger af det nye 8. direktiv. Tilsynet skal kunne foretage undersøgelser hos revisorerne og revisionsvirksomhederne med henblik på at forebygge og rette utilstrækkelige revisioner.

Undersøgelserne skal styrke kvaliteten af den lovpligtige revision. Derved medvirker undersøgelserne til at sikre tilliden til selskabers års- og koncernregnskaber.

For så vidt angår foreningens bemærkninger om skattestoppet, er det regeringens opfattelse, at der ikke er tale om en skat, der er omfattet af regeringens skattestop, men derimod om brugerbetaling.

Brugerfinansiering kendes i revisorloven allerede fra finansieringen af Disciplinærnævnet og Revisortilsynet, og det svarer i øvrigt til finansieringen af Finanstilsynet, der ligeledes er brugerfinansieret af de virksomheder, der er underlagt tilsynet.

Da det samtidig er revisorerne, der får fuldt udbytte af de nye regler om et offentligt tilsyn, er det naturligt, at det er revisorerne, der betaler de omkostninger, der er forbundet med driften heraf.

Jeg skal understrege, at betalingerne ikke kan overstige udgifterne til driften af tilsynet.

Afsluttende bemærkninger

Foreningen peger afslutningsvis på, at der med lovforslaget overlades en betydelig kompetence til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Som også nævnt i min besvarelse af spørgsmål 24, kan jeg oplyse, at ca. halvdelen af bemyndigelserne er videreførelser fra den gældende revisorlov. Hertil kommer, at de fleste af de nye bemyndigelser vedrører områder, hvor EU-kommissionen er bemyndiget til at fastsætte nærmere regler i samarbejde med medlemslandene efter den såkaldte komitologi-procedure.

Jeg kan i øvrigt henvise til min besvarelse af spørgsmål 24.

Spørgsmål 32:

Kan ministeren forklare, hvorfor der i konkurrencelovens § 18 og i markedsføringslovens § 22 a er krav om retskendelse, når ministeren har fastslået, at hvis man stiller et lovkrav om retskendelse i forbindelse med Erhvervs- og Selskabsstyrelsens undersøgelser, vil man indføre en klar forskelsbehandling i forhold til alle de erhvervsdrivende, som får kontrolbesøg, uden at myndighederne har været omkring domstolene? Ministeren bedes forklare, hvor de to nævnte love adskiller sig fra revisorloven.

Svar:

Det vil stride imod den almindelige praksis vedrørende forvaltningens foretagelse af kontrolbesøg at kræve forudgående indhentelse af en retskendelse. Krav om retskendelse indebærer ikke nogen reel retssikkerhedsmæssig gevinst, idet retssikkerhedsloven i forvejen giver en tilstrækkelig beskyttelse af de involverede parter. Samtidig vil domstolene få svært ved at foretage en reel prøvelse af det grundlag, som en eventuel retskendelse vil skulle udstedes på baggrund af. Man vil derfor risikere, at domstolene vil fungere som et »gummistempel« af de kontrolbesøg, som myndighederne foretager som led i sit almindelige tilsynsarbejde. Samtidig vil man lægge beslag på store ressourcer i domstolssystemet.

Dette er afspejlet i den model, der gælder på langt de fleste områder, hvor særmyndigheder udøver sin kontrol og tilsynsmyndighed uden for strafferetsplejen. Konsekvensen af at kræve retskendelse vil derfor være en forskelsbehandling af revisionsvirksomheder i forhold til en lang række næringsdrivende, der som følge af skattelovgivning, fødevarerlovgivning mv. er underlagt kontrol uden myndighedernes indhentelse af forudgående retskendelse. Det samme gælder på det finansielle område, hvor Finanstilsynet som led i sit tilsyn med finansielle virksomheder, der på lige vis som revisionsvirksomheder er offentligt godkendt og har offentlighedens interesse, har adgang til at foretage kontrolbesøg uden forudgående indhentelse af retskendelse.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen iværksætter alene en undersøgelse med henblik på at konstatere, korrigere eller forhindre en konkret overtrædelse af revisorloven. Såfremt styrelsen finder det nødvendigt at tage ud på kontrolbesøg i anledning heraf, vil styrelsen således alene gennemføre en undersøgelse af en konkret, afgrænset sag og har alene adgang til revisionsvirksomhedens forretningslokaler.

Konkurrencelovens § 18 giver konkurrencemyndighederne adgang til at foretage kontrolbesøg efter forudgående indhentelse af retskendelse. Kravet om retskendelse for at foretage kontrolbesøg på konkurrenceområdet skal ses i lyset af, at Konkurrencestyrelsen har ganske indgribende beføjelser til at gennemføre kontrolbesøg. Konkurrencestyrelsen skal ved et kontrolbesøg have adgang til samtlige virksomhedens lokaler, dokumenter, PC'er og firmabiler. Styrelsen kan tage kopi af enhver oplysning herunder regnskaber, markedsføringsstrategier og andre fortrolige forretningsoplysninger uanset informationsmedium. Konkurrencestyrelsen kan tage identiske kopier (spejlinger) af dataindholdet af elektroniske medier. Herudover kan Konkurrencestyrelsen forlange, at personer, der er omfattet af undersøgelsen, viser indholdet af deres lommer, tasker og lign. med henblik på at fremskaffe oplysninger. Såfremt personerne ikke ønsker at medvirke hertil, skal Konkurrencestyrelsen anmode om politiets bistand hertil.

Markedsføringslovens § 22 a fastslår, at forbrugerombudsmanden kan foretage kontrolundersøgelser i forbindelse med modtagelsen af en klage fra en udenlandsk myndighed. Det centrale ved denne bemyndigelse til at foretage tvangsindgreb, efter forudgående retskendelse, er således, at et tvangsindgreb iværksættes på baggrund af konkrete omstændigheder, nemlig en klage fra en udenlandsk myndighed – de retsstiftende kendsgerninger fremgår således direkte af bestemmelsen. Det vil således altid være konkrete oplysninger, der kan forelægges domstolene.

Forskellen mellem undersøgelsesadgangen i lovforslaget og den nævnte model i markedsføringsloven er således, at der i forbindelse med tvangsindgreb efter markedsføringsloven foreligger en beskrivelse af de betingelser, der skal være til stede for at foretage tvangsindgrebet. Modsat anfører lovforslagets § 39 ikke de nærmere betingelser for, hvornår der kan iværksættes en undersøgelse. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal i hvert tilfælde vurdere, hvorvidt der er grundlag for at iværksætte en undersøgelse. Denne vurdering har en udpræget skønsom karakter, som eksempelvis kan have sin baggrund i den stikprøvevise kontrol af modtagne årsrapporter eller, at der i medierne er sat fokus på en sag.

Der ville ikke være en væsentlig reel retssikkerhedsmæssig gevinst forbundet med et krav om retskendelse i disse situationer. Styrelsens vurdering vil have karakter af et samlet skøn, og det ville være vanskeligt for domstolene at foretage en retlig efterprøvelse heraf. Jeg skal i den forbindelse henvise til Justitsministeriets notat af 8. maj 2008 om Erhvervs- og Selskabsstyrelsens adgang til uden forudgående retskendelse at få adgang til revisionsvirksomheder som foreslået i L 120 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (revisorloven), som er vedlagt besvarelsen af spørgsmål 10 samt 24.

Spørgsmål 33:

Overvejer ministeren, at sende L 120 i en fornyet høring sammen med et notat? Ministeren ændrede i lovforslaget efter høringsfristens udløb, så kravet om retskendelse udgik. Spørgeren finder, at ministeren vil kunne stoppe en alvorlig kritik, hvis L 120 sendes i en lynhøring sammen med et notat.

Svar:

Det er korrekt, at det udkast til lovforslag, der var i høring, efter grundige overvejelser og lovteknisk gennemgang blev ændret, så forslaget inden fremsættelsen i Folketinget blev tilpasset retssik-

kerhedslovens grundlæggende principper. Det er ikke usædvanligt, at høring og lovteknisk gennemgang af et lovforslag kan give anledning til ændringer.

Det er min opfattelse, at spørgsmålet om muligheden for at foretage undersøgelser i en revisionsvirksomhed uden retskendelse er blevet særdeles grundigt belyst i mine besvarelser af den række folketingsspørgsmål, der er blevet stillet om dette emne – ikke mindst foranlediget af revisorbranchens bekymringer. Jeg kan derfor henvise til mine besvarelser af spørgsmål 2-3, 5-17, 24, 27 og 28, hvoraf det bl.a. fremgår, at undersøgelserne skal foretages i overensstemmelse med retssikkerhedsloven, samt at sådanne undersøgelser kun forventes at ske undtagelsesvist.

Jeg mener derfor ikke, at der vil opnås noget ved på nuværende tidspunkt at sende forslaget i fornyet høring.

Spørgsmål 34:

Efter lovens § 37, stk. 1 kan en udenlandsk myndighed anmode om en undersøgelse, og efter § 39, stk. 4 kan styrelsen tillade, at personale fra den udenlandske myndighed kan ledsage styrelsen. Kan personalet fra en sådan udenlandsk myndighed udleveres til Danmark og straffes efter dansk lov, hvis den pågældende tilsidesætter dansk tavshedspligt og/eller persondataloven. Den pågældende udlænding kan i den forbindelse bevidst eller ubevidst komme til at overtræde dansk lovgivning, hvorfor det må være relevant at vide, om den pågældende kan retsforfølges i Danmark og straffes efter dansk lov.

Svar:

Da spørgsmålet vedrører retsforfølgning af udenlandske personer i Danmark og altså det straffetretlige aspekt af udenlandske myndigheders ansvar i forbindelse med deltagelse i undersøgelser, har jeg bedt Justitsministeriet om en stillingtagen til spørgsmålet. Jeg vil snarest vende tilbage med en besvarelse, når der foreligger et svar fra Justitsministeriet vedrørende den anførte problemstilling.

Spørgsmål 35:

Er det ministerens vurdering, at det danske tilsyn ikke vil blive betragtet som ligeværdigt og som troværdigt af udenlandske myndigheder, såfremt der indføres et krav om retskendelse i lovforslagets § 39? Branchen oplever, at tilsynsmyndighedernes undersøgelse sker med henblik på at konstatere, korrigere og forhindre utilstrækkelig gennemførelse af en revision. Med andre ord er det branchens opfattelse, at det er kvaliteten af revisors arbejde, der er i fokus. Branchen er meget opmærksom på samarbejdet med de udenlandske myndigheder i andre EU-lande og ikke mindst i USA. Branchen har derfor den opfattelse, at det manglende krav om retskendelse skyldes, at reglerne skal ækvivalere de krav, som eksempelvis USA har.

Svar:

Udformningen af bestemmelsen i forslaget § 39 er sket med baggrund i Retssikkerhedskommissionens betænkning nr. 1428/2003, og de bestemmelser i anden lovgivning, der indeholder bestemmelser, som giver hjemmel til at foretage kontrolbesøg. Bestemmelsen er således udformet i overensstemmelse med Retssikkerhedskommissionens betænkning og gældende ret på tilsvarende områder.

Jeg lægger samtidig vægt på, at det danske tilsyn bliver betragtet som ligeværdigt og troværdigt af udenlandske myndigheder.

Spørgsmål 36:

Hvis ministeren mener, at bestemmelserne i § 39 reelt er beregnet på danske revisionsvirksomheder, der reviderer selskaber, som er optaget til notering på udenlandske børser, kunne spørgeren foreslå, at § 39 blev begrænset til at vedrøre disse?

Svar:

Formålet med § 39 er at sikre, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan føre et effektivt tilsyn med danske revisorer og revisionsvirksomheder. Dette tilsyn må ikke svækkes ved, at styrelsen ikke kan få adgang til relevant materiale.

Bestemmelsen i forslaget § 39 er således ikke kun rettet mod danske revisionsvirksomheder, der reviderer selskaber, som er optaget til notering på udenlandske børser.

Spørgsmål 37:

I lovforslagets § 31 angives det, at mindst ét medlem af revisionsudvalget skal være uafhængig af virksomheden. Skal lovforslaget på dette punkt forstås på baggrund af hele henstillingen om ledelsens uafhængighed? Vil det kunne give virksomheder, der har en historisk baggrund som foreningsejede, og som nu er omdannet til aktieselskab, problemer, da revisionsudvalget ikke vil kunne besættes med de af bestyrelsens medlemmer, som kommer fra moderfonden.

Svar:

Ved bedømmelsen af et bestyrelsesmedlems uafhængighed henviser bemærkningerne til lovforslagets § 31 til EU-Kommissionens henstilling (2005/162/EF), hvor spørgsmålet om bestyrelsesmedlemmers uafhængighed er behandlet. Endvidere er der oplyst nogle eksempler fra henstillingen på konkrete situationer, hvor der foreligger et afhængighedsforhold. For børsnoterede selskaber indeholder OMXs Anbefalinger for god Selskabsledelse, 2005, endvidere regler om bestyrelsens uafhængighed.

Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at det er den samlede bestyrelse, der foretager vurderingen af, om en person har tilstrækkelig kompetence og er uafhængig.

Ved bestyrelsens konkrete vurdering af et medlems uafhængighed kan henstillingen anvendes som fortolkningsbidrag. Overordnet gælder, at spørgsmål om uafhængighed må bedømmes ud fra realiteten i parternes forhold, og om der foreligger omstændigheder, som normalt anses for at kunne føre til interessekonflikter. Dette gælder uanset selskabets tidligere organisationsform og historik. Selskaber med foreningselement må derfor også organisere sig med en bestyrelse, der kan opfylde lovforslagets krav.

Spørgsmål 38:

Er det korrekt, at lovforslaget kun gengiver nogle af Kommissionens krav og henstillinger om ledelsens uafhængighed? Er lovforslaget på dette punkt alene eksemplificerende, eller ønsker ministeren at afvige fra Kommissionens henstillinger?

Svar:

I lovforslagets bemærkninger til § 31 om revisionsudvalget er oplyst eksempler fra EU-Kommissionens henstilling om uafhængighed (2005/162/EF). Denne henstilling har endvidere ligget til grund for OMXs Anbefalinger for god Selskabsledelse, 2005, afsnit V, om bestyrelsens uafhængighed, som retter sig til børsnoterede selskaber. Som det fremgår af bemærkningerne, er der

alene nævnt eksempler fra henstillingen til hjælp til afgrænsning af uafhængighedsbegrebet, men bestyrelsen kan anvende henstillingen som baggrundsfortolkning ved den konkrete vurdering.

Ved vurdering af et bestyrelsesmedlems uafhængighed, er det vigtigt, at bestyrelsen ser på parternes relationer, dvs. om der konkret foreligger omstændigheder, som normalt anses for at kunne føre til interessekonflikter.

Jeg skal i øvrigt henvise til besvarelsen af spørgsmål 37.

Spørgsmål 39:

Er det rigtigt, at det som hovedregel også efter lovforslaget er den enkelte bestyrelse, der vurderer, hvorvidt et bestemt bestyrelsesmedlem kan anses for uafhængigt eller ej?

Svar:

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 31, at vurderingen af, om et bestyrelsesmedlem kan anses for uafhængig foretages af virksomhedens samlede bestyrelse. Ved de nærmere drøftelser og den konkrete beslutning herom vil det pågældende bestyrelsesmedlem anses for inhabil og kan derfor ikke deltage heri.

Spørgsmål 40:

Hvad indebærer det, at et bestyrelsesmedlem ikke er uafhængigt af en kontrollerende aktionær? Gælder det kun for de tilfælde, hvor der findes en særlig relation til hovedaktionæren? Og gælder det kun, hvis bestyrelsesmedlemmet er udpeget og ikke, hvis den pågældende er valgt? Eller gælder det i de situationer, hvor bestyrelsesmedlemmet i juridisk forstand repræsenterer den kontrollerende aktionær?

Svar:

Når et bestyrelsesmedlem ikke er uafhængig af en kontrollerende aktionær, vil den pågældende kunne fungere som almindeligt bestyrelsesmedlem og have ansvar og rettigheder som følge heraf. Desuden vil den pågældende kunne være medlem af revisionsudvalget, dog ikke som det uafhængige medlem, der tillige skal have kvalifikationer indenfor regnskabsvæsen og revision.

Ved bedømmelsen af et bestyrelsesmedlems uafhængighed henviser bemærkningerne til lovforslagets § 31 til EU-Kommissionens henstilling (2005/162/EF), hvor spørgsmålet om bestyrelsesmedlemmers uafhængighed er behandlet. Det omtales heri, at der ved begrebet uafhængighed ofte forstås, at den pågældende ikke har nogen tætte bånd til bl.a. en kontrollerende aktionær samt, at bestyrelsen ved vurdering af et medlems uafhængighed bør lægge vægt på parternes relationer, dvs. om der konkret foreligger omstændigheder, som normalt anses for at kunne føre til interessekonflikter.

Ved uafhængighedsvurderingen af et bestyrelsesmedlem er det netop det materielle forhold frem for formalia, der er afgørende. Det vil derfor være uden betydning, om det pågældende bestyrelsesmedlem er udpeget eller valgt til bestyrelsen, eller om repræsentationen for den kontrollerende aktionær er juridisk funderet, hvis forbindelsen i øvrigt hviler på tætte forretningsmæssige, familiemæssige eller på andre måder tætte bånd mellem de pågældende.

Spørgsmål 41:

Spørgeren har tidligere spurgt ministeren om, i hvilke situationer Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vil få adgang til revisors arbejdspapirer. Som et supplement til dette spørgsmål anmodes ministeren om at forklare, om dette i nogle situationer kan være i strid med reglerne om selv-inkriminering, jf. den europæiske menneskerettighedskonvention artikel 6.

Svar:

Retssikkerhedslovens § 10 lovfæster princippet om en »fair trial«, jf. artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Bestemmelsen foreskriver således, at en myndighed ikke kan afkræve en person oplysninger, hvis der er konkret mistanke om, at den pågældende har begået et strafbart forhold, og at den pågældende således ville udtale sig om en eventuelt påstået forbrudelse. Konventionens artikel 6 knytter sig til straffesager og omfatter således ikke disciplinærretlige og forvaltningsretlige sager.

Hvis der i løbet af en undersøgelse opstår konkret mistanke om et strafbart forhold, bliver forbuddet om selvinkriminering naturligvis relevant. I disse situationer skal Erhvervs- og Selskabsstyrelsen overdrage sagen til politiet, som foranstalter det videre forløb, i overensstemmelse med reglerne i retsplejeloven. Dette fremgår også af det fremsatte lovforslag.

Spørgsmål 42:

Ministeren bedes kommentere materialet modtaget i forbindelse med Foreningen af Statsautoriserede Revisorers foretræde for udvalget den 6. maj 2008, jf. L 120 - bilag 9.

Svar:

Foreningen af Statsautoriserede Revisorer (FSR) rejser i deres henvendelse af 6. maj 2008 spørgsmål om adgang til en revisionsvirksomhed uden retskendelse, omfanget af bemyndigelser til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, forskellige krav til efteruddannelsens omfang, samt om brugen af betegnelsen »statsautoriserede revisor med deponeret beskikkelse«.

FSR har allerede i deres henvendelse til Folketingets Erhvervsudvalg af 24. april 2008 rejst de samme spørgsmål, som jeg har kommenteret i min besvarelse af spørgsmål 24.

Jeg kan derfor i det hele henvise til min besvarelse af spørgsmål 24.

Spørgsmål 43:

Finder ministeren ikke, at de bredt praktiserende revisorer i mindre revisionsvirksomheder, som beskæftiger sig med en række virksomhedsforhold, der til stadighed reguleres i erhvervslovgivningen og skatte- og afgiftslovgivningen, har et lige så stort – eller større – behov for efteruddannelse end de store specialiserede revisionsvirksomheder?

Svar:

Som nævnt i min besvarelse af bl.a. spørgsmål 18, stiller 8. direktiv krav om, at medlemsstaterne sikrer, at revisorer deltager i et passende vedvarende uddannelsesprogram, så de kan bevare deres teoretiske viden, faglige kvalifikationer og værdier på et tilstrækkeligt højt niveau. Der er således ikke i direktivet taget stilling til det omfang, efteruddannelsen skal have.

Spørgsmålet om efteruddannelse har – i lighed med, hvad der gælder for de fleste liberale erhverv – ikke tidligere været reguleret i lovgivningen. Det har alene været op til brugerne af revisors ydelser at vurdere, om de har fundet den enkelte revisor tilstrækkelig faglig kompetent til en konkret opgave. For medlemmerne af de to revisorforeninger FSR og FRR har der dog været et krav om obligatorisk efteruddannelse. Størstedelen af de statsautoriserede og registrerede revisorer har derfor de facto været underlagt et krav om efteruddannelse i kraft af deres medlemskab af revisorforeningerne.

Det forhold, at der med lovforslaget fremover stilles krav om, at alle revisorer skal deltage i et obligatorisk efteruddannelsesprogram - uanset om de er medlem af en revisorforening, hvor der alle-

rede stilles et sådant krav - vil efter min opfattelse kun kunne betyde et generelt løft for revisorerne – ikke mindst for de revisorer, der ikke tidligere har været omfattet af et krav om efteruddannelse.

Spørgsmål 44:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 5. maj 2008 fra Finansrådet, jf. L 120 – bilag 10.

Svar:

Finansrådet har i brev af 5. maj til Folketingets Erhvervsudvalg foreslået, at 8. direktivs mulighed for, at generalforsamlingen kan vælge medlemmer til revisionsudvalget, uden at de samtidig er medlem af bestyrelsen, bliver en del af revisorlovforslaget, jf. § 31.

Jeg kan i den forbindelse i det hele henvise til besvarelse af spørgsmål 30 om revisionsudvalgets sammensætning. En ændring i den danske ledelsesmodel er af principiel karakter, og jeg har derfor anmodet Udvalget til modernisering af selskabsretten om at vurdere, hvorvidt det efter den kommende ny selskabslovgivning bør være muligt at lade ikke-bestyrelsesmedlemmer indgå i bestyrelsesudvalg, herunder revisionsudvalget.

Jeg gør endvidere i mit svar opmærksom på, at Sverige i forbindelse med implementering af 8. direktiv også vil kræve, at samtlige medlemmer af revisionsudvalget skal være medlemmer af bestyrelsen.

Spørgsmål 45:

Ministeren bedes oplyse, om EU's revisionsdirektiv stiller krav om, at en undersøgelse efter bestemmelsen i § 39 gennemføres uden retskendelse?

Svar:

Det fremgår af 8. direktivs artikel 30, at medlemsstaterne skal sikre, at der findes effektive undersøgelses- og sanktionssystemer med henblik på at konstatere, korrigere og forhindre utilstrækkelig gennemførelse af den lovpligtige revision.

Det er således overladt til medlemsstaterne at indføre regler, der sikrer et effektivt undersøgelses-system.

Jeg har uformelt fået oplyst, at der ikke stilles krav om retskendelse i Norge, Sverige, Finland, Storbritannien, Tyskland, Frankrig og Irland.

Spørgsmål 46:

Ministeren bedes oplyse, hvorfor undersøgelser efter bestemmelserne i revisorloven skal omfatte en større del af revisors virksomhedsområde end bestemt i EU's revisionsdirektiv, der alene har krav om undersøgelser, der kan konstatere og forhindre utilstrækkelig gennemførelse af den lovpligtige revision. Er der ikke tale om at lovforslaget indfører en unødigt administrativ byrde?

Svar:

Revisordirektivets anvendelsesområde vedrører alene lovpligtig revision. Direktivets bestemmelser, herunder undersøgelsesbestemmelsen, retter sig derfor mod lovpligtig revision.

Revisorkommissionen foreslog i betænkning nr. 1478, oktober 2006, at anvendelsesområdet skulle omfatte erklæringer med sikkerhed. På grundlag af høringssvar til betænkningen genovervejede Revisorkommissionen anvendelsesområdet, og foreslog herefter det anvendelsesområde, der nu fremgår af lovforslaget.

Lovforslagets anvendelsesområde er på den baggrund bredere end lovpligtig revision, og bestemmelserne i forslaget er derfor indrettet i overensstemmelse med det danske anvendelsesområde.

Som anført i besvarelsen af spørgsmål 17, har lovforslaget været forelagt Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i ErhvervsReguleringen (CKR).

CKR vurderer umiddelbart ikke, at undersøgelsesbestemmelsen vil føre til større byrder.

Jeg skal henvise til besvarelsen af spørgsmål 17.

Spørgsmål 47:

Ministeren anmodes om teknisk bistand til udformning af ændringsforslag, således at:

- Efteruddannelseskravene i lovforslagets § 4 bliver ens for samtlige revisorer, uanset hvilke selskaber der revideres.
- Undersøgelser i medfør af lovforslagets §§ 37-39 skal ske med en retskendelse.
- Sammensætningen af et revisionsudvalg, jf. § 31, kan ske på selskabets generalforsamling, jf. Revisorkommissionens anbefaling i betænkning nr. 1478 (valgfrihed mellem sammensætning via bestyrelsen eller generalforsamlingen).

Svar:

Jeg vedlægger et udkast til ændringsforslag på de tre områder, spørgeren har anmodet om.

Til § 4

1) I *stk. 2* udgår *2. pkt.*

[Fjernelse af muligheden for at fastsætte differentieret efteruddannelse]

Til § 31

2) *Stk. 1, 2. pkt.* affattes således:

»Revisionsudvalget skal bestå af bestyrelsesmedlemmer, der ikke samtidig indgår i virksomhedens direktion, eller af medlemmer valgt på virksomhedens generalforsamling.«

[Mulighed for at eksterne medlemmer kan indvælges i revisionsudvalget]

Til § 39

3) I *stk. 1* erstattes »uden retskendelse« med ordene: »efter indhentet retskendelse«.

[Krav om, at undersøgelser kun kan foretages med indhentet retskendelse]